

Flytt, boende och jobb i Götene

GÖTENE KOMMUN I ETT FRAMTIDSPERSPEKTIV

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

INNEHÅLLSFÖRTECKNING	2
INLEDNING	4
VILKA FÖRÄNDRINGAR FORMAR LANDSKAPET?	5
10 TRENDER SOM PÅVERKAR ALLA, INKLUSIVE GÖTENE	5
SLUTSATS 1: MOT T-SAMHÄLLET!.....	6
DEM ÄR VI? – GÖTENE I SITT REGIONALA SAMMANHANG	7
HUR UPPKOPPLAT ÄR GÖTENE?	7
HUR SPETSIGT ÄR GÖTENE?.....	8
VILKEN ROLL HAR GÖTENE?.....	9
SLUTSATS 2: GÖTENE ÄR FLERINTEGRERAT MEN BEHÖVER BLI MERINTEGRERAT	11
HUR SER FLYTTDYNAMIKEN UT?	13
VARFÖR FLYTTAR MAN TILL GÖTENE?	15
SLUTSATS 3: GÖTENE VINNER BARNFAMILJER SOM GÖR BOSTADSKARRIÄR – MEN DET RÄCKER INTE	16
VAD ÄR EN ATTRAKTIV PLATS?	17
NYCKELORDET ÄR NÄRA	17
PLATSLÖWPYRAMIDEN BYGGS FRÅN GRUNDEN	17
SEX SÄRSKILJANDE PLATSVÄRDEN	19
SLUTSATS 4: GÖTENE BEHÖVER STÄRKA BASEN I PLATSPYRAMIDEN.....	21
HUR SER FRAMTIDENS ARBETSLIV UT I GÖTENE?	24
SLUTSATS 5: MOT ETT NYTT CYBERSOCIALT SYSTEM.....	24
8 KOMMUNTYPER MED OLIKA ARBETSLIV	25
SLUTSATS 6. GÖTENE ÄR EN (G)LOKAL TILLVERKARE MED INSLAG AV SMÅSTAD OCH LANDSORT	26
VAD SÄGER GÖTENES FÖRETAGARE OM FRAMTIDEN?	28
TRENDERNAS PÅVERKAN PÅ (G)LOKALA TILLVERKARE	28
SLUTSATS 7: VÄGAR FRAMÅT FÖR GÖTENE ÄR BOENDEORIENTERING, KOMPLETTERING, AVANCERING OCH KOMPETENSLYFT.....	29
VILKA KOMPETENSER KRÄVS FRAMÅT?	31
SLUTSATS 8: TEKNIK, LEDARSKAP, SÄLJ OCH BYGG EFTERTRAKTADE YRKEN I GÖTENES NÄRINGS LIV	31
VIKTIGA FÖRMÅGOR PÅ LÄNGRE SIKT.....	32
SLUTSATS 9: GÖTENES KOMPETENSBEHOV LIGGER MELLAN TEKNIKKOMPETENS, SOCIAL KOMPETENS OCH PRAKTISK PEDAGOGIK.....	34
VILKA BEHÖVER VI ATTRAHERA?	36
2 VIKTIGA MÅLGRUPPER I ETT BOENDEPERSPEKTIV	36
5 VIKTIGA MÅLGRUPPER I ETT ARBETSLIVSPERSPEKTIV.....	38
SLUTSATS 10: 7 MÅLGRUPPER GÖTENE BÖR ATTRAHERA.....	43

SAMMANFATTADE SLUTSATSER.....	45
APPENDIX A: DEFINITIONER OCH FÖRKLARINGAR.....	47
T-INDEX OCH REGIONALT T-INDEX	47
KOMMUNAL FRAMGÅNG.....	47
OM KAIROS FUTURE	48
NOTER.....	50

INLEDNING

Vad är det som människor idag uppfattar som möjligheter hos en plats? Hur ser flyttmönstren ut och hur kan de komma att förändras på sikt? Hur vill människor egentligen bo? Hur förändras arbetslivet i allmänhet och lokala arbetsmarknader i synnerhet? Dessa frågor har Kairos Future besvarat i *Stora flytt- och boendestudien (2015)* och *Stora jobbstudien (2017)*. I den här rapporten analyserar vi Götene kommun med utgångspunkt i resultaten från studierna.

Rapporten bygger på följande frågor:

- 1. Vilka förändringar i omvärlden formar landskapet? – Götene i sin omvärld.** I rapportens inledande del beskriver vi kort vilka förändringar som formar arenan kring flytt, jobb och boende. För en mer ingående beskrivning kring de trender som tas upp hänvisas till de ovan nämnda slutrapporterna från projekten.
- 2. Vem är ”vi”?** – **Götene i sitt regionala sammanhang.** I rapportens andra del analyseras Götene grundförutsättningar och roll som kommun i ett allt mer integrerat regionalt sammanhang.
- 3. Hur ser flyttdynamiken ut?** I rapportens tredje del går vi in på hur flyttströmarna ser ut kring Götene, vilka som flyttar till och från kommunen, och vilka motiv som kan tänkas ligga bakom.
- 4. Vad är en attraktiv plats?** I rapportens fjärde del går vi på djupet med vad som egentligen är en attraktiv plats och vilka olika värden en plats kan ha, samt vilka styrkor och svagheter Götene som plats har.
- 5. Hur ser framtidens arbetsliv ut i Götene?** I rapportens femte del fokuserar vi på arbetslivets förändring i ett lokalt perspektiv. Här beskrivs vilken typ av kommun Götene är med avseende på det lokala arbetslivet. Därefter beskrivs hur kommunens företagare ser på framtiden, samt hur trenderna i inledningsavsnittet kan tänkas påverka Götene.
- 6. Vilka kompetenser krävs framåt?** I rapportens sjätte del utvecklas vilket kompetensbehov som krävs framåt, enligt slutsatserna i stora jobbstudien och enligt Götene företagare.
- 7. Vilka behöver vi attrahera?** I rapportens sista del presenteras de målgrupper som Götene behöver kunna attrahera för att stå starka framåt.

Rapporten avslutas med de samlade 10 slutsatserna för Götene i ett framtidsperspektiv, samt en samlad bild av vilka utmaningar representanter från kommun och näringsliv såg i ljuset av analysen när den presenterades.

Stora delar av rapporterna baseras på enkätundersökningar som Kairos Future har genomfört: 6000 svenskar inom ramen för Stora flytt- och boendestudien, 10 000 svenskar inom ramen för Stora jobbstudien, samt inte minst 135 företagare i Götene, till vilka vi riktar ett varmt tack.

VILKA FÖRÄNDRINGAR FORMAR LANDSKAPET?

10 TRENDER SOM PÅVERKAR ALLA, INKLUSIVE GÖTENE

I slutrapporten från projektet Stora flytt- och boendestudien, såväl som från projektet Stora jobbstudien beskrivs tunga trender som påverkar det kommunala landskapet. I den här rapporten beskriver vi trenderna mycket kortfattat. För mer fördjupade beskrivningar av trenderna, se huvudrapporterna från respektive projekt.

I mångt och mycket är det samma trender, men i lite olika skepnad, som påverkar både arenan för jobb och boende. De 10 trender som presenteras i den färskaste av studierna, Stora jobbstudien, är:

1. **Automation av allt möjligt.** Allt fler arbetsuppgifter kan skötas av maskiner, robotar och algoritmer.
2. **Nya former för värdeskapande.** I allt högre grad sker värdeskapande genom digitala plattformar, där människor utbyter värde direkt mellan varandra och där värdeskapande och utveckling organiseras på nya sätt.
3. **Täthets- och massanpassningslogik.** Befolkningsrika och diversifierade urbana regioner med täthet, mångfald och valmöjligheter attraherar människor och företag.
4. **Från produktionskapacitet till tankekapacitet.** Med alltmer likartade produktionsvillkor avgörs konkurrensen istället av aktörernas förmåga till att tänka nytt. Det kräver i sin tur spetskompetens och förmåga att leda människor och arbetsprocesser.
5. **Raplexiteten tilltar.** Demografiska, tekniska, ekonomiska, ekologiska utmaningar leder till att förändringshastigheten och komplexiteten ökar.
6. **Ökat fokus på kommunikation och upplevelser.** Förmågan att nå ut till rätt personer har blivit viktigare än någonsin när allt färre delar allt fler alternativa verklighetsbilder. Att generera ”spridbara” upplevelser är en industri som bär upp allt fler sysselsatta i Sverige.
7. **Tilltagande kompetensbrist i dubbel bemärkelse.** Å ena sidan skriker Sveriges arbetsplatser efter kompetens. Å andra sidan är stora delar av befolkningen i behov av ett rejält kompetenslyft för att göra sig gällande på arbetsmarknaden.
8. **Arbetshälsa: från fys still psyk.** Allt fler svenskar lider av mental ohälsa och en femtedel befarar behöva bli sjukskrivna för någon typ av psykisk ohälsa.
9. **Från migration till integration.** Debatten om migration har efter hösten 2015 övergått till att handla om integration, i betydelsen att nyanlända tar sig in på arbetsmarknaden.
10. **Utbildningsrevolutionen nästa.** Nya aktörer står redo att få digitalisera och revolutionera utbildningsscenen. Efterfrågan och tillgång finns, men än har vi inte sett dem mötas fullt ut.

Trender från Stora flytt- och boendestudien som kompletterar omvärldsbilden och är särskilt viktiga att lyfta upp är:

- **Systemstress i hållbarhetens kalejdoskop.** Hållbarhet i fler dimensioner fortsätter att vara en stor utmaning för våra samhällssystem.
- **Ökad heterogenitet.** Samhället blir allt mindre homogent, stora kollektiv ersätts av mindre och mer temporära gemenskaper.
- **Högre krav och förväntningar.** Växande välstånd innebär högre krav från medborgare och konsumenter.
- **Bostadsmarknaden kvar i brist o underskott.** Inte minst i storstadsregioner och större städer. På senare tid har det kommit signaler om överutbud av inte minst nyproducerade bostadsrätter, men inte minst för de mindre bemedlade råder alltså bostadsbrist.

SLUTSATS 1: MOT T-SAMHÄLLET!

Hur kan man sammanfatta det komplexa samspel som pågår mellan olika omvärldstrender? Det finns många tankar om vart världen är på väg, men två teorier – som vid första anblick kan verka stå emot varandra är särskilt intressanta. Å ena sidan kan världen beskrivas med Thomas Friedmans perspektivⁱ, som allt *plattare* till följd av avreglerad handel, dematerialiserad ekonomi och ökade förutsättningar för gränslös kommunikation. Detta innebär att en central framgångsfaktor för såväl företag som regioner är att lyckas vara *uppkopplade* mot rätt saker – där världen växer och där produktionskrafterna och tillväxten finns.

Å andra sidan menar exempelvis Richard Floridaⁱⁱ att det är precis tvärtom – att världen blir allt *taggigare*. Ledande företag och regioner attraherar kunskap, människor och kapital, vilket gör att världens tillväxt koncentreras till vissa framgångsrika platser, med vassa specialiseringar. För sådana organisationer och regioner blir det ännu lättare att attrahera önskvärda målgrupper. Det innebär att en central framgångsfaktor är att vara *spetsig* med avseende på kunskapskapital och framgångsrika specialiseringar – att vara globalt konkurrenskraftig på de områden där man är verksam.

Förmodligen har både Friedman och Florida rätt, samtidigt. Vissa regioner, i regel koncentrerade kring större städer, som presterar väl med avseende på framgångsfaktorerna uppkoppling och spets, kommer ofta in i en positiv spiral, lyckas *gravitera* och dra till sig kompetens, kapital och kreativitet. Attraktivitet föder attraktivitetⁱⁱⁱ.

Den framväxande värld där dimensionerna uppkoppling och spets är de viktigaste framgångsfaktorerna kallar Kairos Future T-samhället.

VEM ÄR VI? – GÖTENE I SITT REGIONALA SAMMANHANG

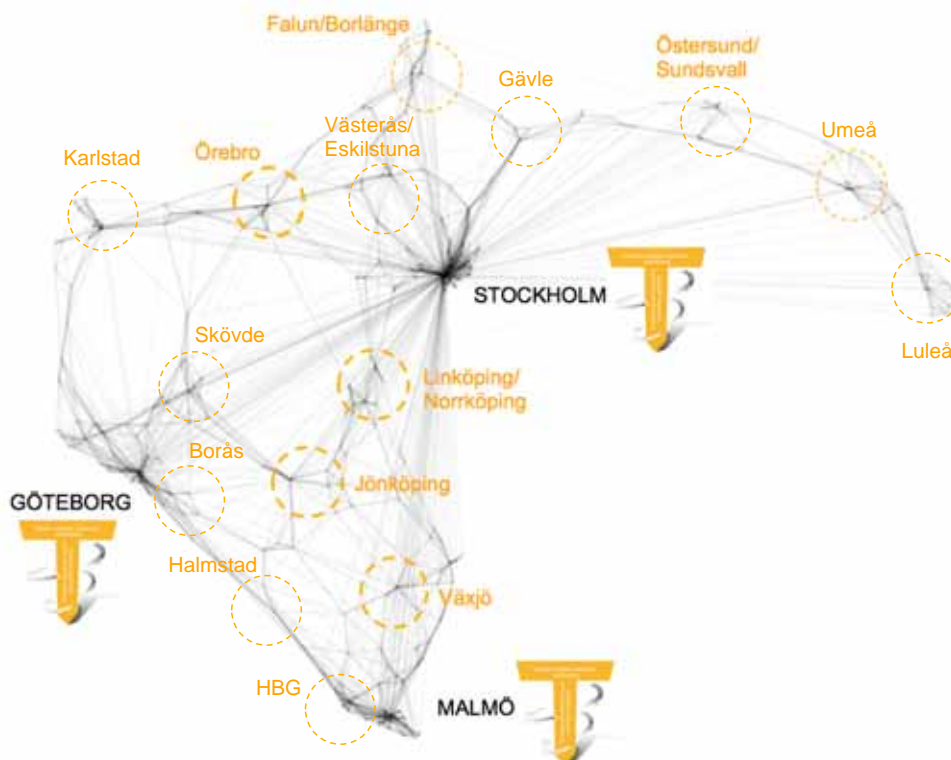
I det här avsnittet belyses Götene kommuns förutsättningar utifrån T-samhällets perspektiv. Vi analyserar i vilken grad Götene är uppkopplat och spetsigt, samt den roll Götene idag har i sitt regionala sammanhang.

HUR UPPKOPPLAT ÄR GÖTENE?

Geografiska kartor kan ge en bild av en kommuns position, men det som har verklig betydelse för en kommun är vilka *relationer* man har med andra kommuner.

I figur 1 nedan visas en bild av det svenska arbetsmarknadsnätverket. Nätverket som visas i figuren bygger på pendlingsrelationer mellan kommuner. Tjockare linjer innebär mer pendling (in- och utpendling) mellan kommuner. Kortare linjer innebär också mer pendling mellan kommunerna.

Bilden av arbetsmarknadsnätverket gör tydligt att det finns tre huvudsakliga förtätningar i Sverige kring de tre storstäderna Stockholm, Göteborg och Malmö. Dessa utgör *agglomerationer* med stora ekonomiska fördelar. Här finns mycket av det som skapar framgång i T-samhället, vid sidan om uppkoppling, *spets* i form av kunskapskapital och framgångsrika specialiseringar. Därför kan vi kalla dem *T-regioner*.

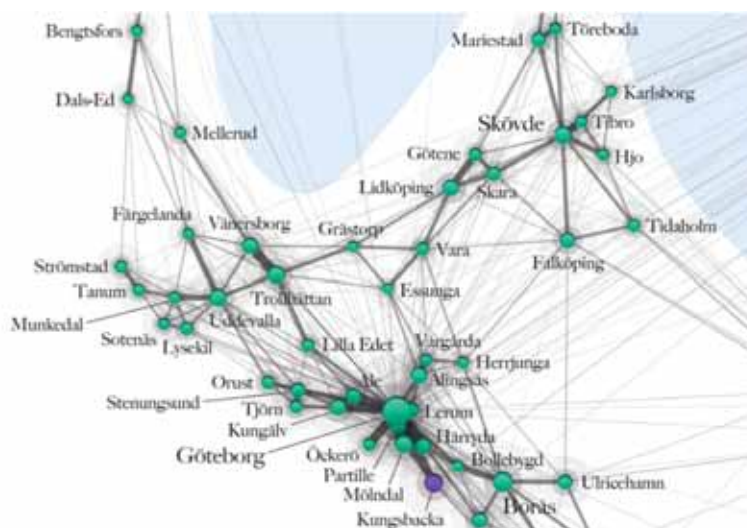

Figur 1. Översikt över det svenska arbetsmarknadsnätverket. Kartan är ritad med hjälp av simuleringsteknik där varje kommun är en punkt som ”stöter bort” alla

andra punkter, medan kommuner som har pendlingsrelationer till varandra hålls samman av dessa. Källa: SCB/Bearbetning Kairos Future

Kring Sveriges större städer kan vi också se att agglomerationer börjar formas, om än inte med samma massa som de kring storstäderna. Dessa mindre agglomerationer kan vi kalla för *potentiella T-regioner*, då de ännu inte är lika fördelsskapande som T-regionerna, men på god väg åt det hållet. Generellt gäller: ju *mer integrerad* en kommun är i en så *stor agglomeration* som möjligt, desto *bättre grundförutsättningar* har kommunen. Ju mer integrerad en kommun är, desto mer uppkopplad är kommunen.

Hur ligger då Götene kommun till i detta arbetsmarknadsnätverk? Nedan visas Götene's position i nätverket. Figuren visar att Götene är uppkopplat på tre nivåer: Kommunen är starkt sammankopplat med Lidköping och Skara i ett eget sammanhang, dessutom har Götene betydande relationer med den potentiella T-regionen runt Skövde. I ett större perspektiv finns uppkoppling mot T-regionen kring Göteborg, men än så länge är relationerna till Göteborg inte särskilt starka.

Figur 2. Götene's position i det svenska arbetsmarknadsnätverket.

HUR SPETSIGT ÄR GÖTENE?

En kommuns spetsighet kan på den mest övergripande nivån beskrivas med det grundläggande kunskapskapitalet i kommunen, från utbildningsnivå till skolresultat i grundskola och gymnasium. I Götene har en lägre andel av befolkningen eftergymnasial utbildning än genomsnittet i riket, och lägre än samtliga jämförelsekommuner. När det gäller behörigheten till gymnasiet ligger dock Götene bättre till. Götene kommun saknar gymnasieskolor, och ligger något efter när det gäller övergång till högskola inom tre år från gymnasieexamen.

Sammantaget visar detta att Götene, även om man har skolresultat i linje med riket, skulle stärkas avsevärt som kommun om framförallt utbildningsnivån i kommunen ökade.

	Andel högutbildade (2016)	Behöriga till gymnasium (genomsnitt 2013-2015)	Betygspoäng, gymnasium (genomsnitt 2014-2016)	Övergång till högskola (genomsnitt, 2014-2016)
Götene	24%	87%	--	35%
Skara	27%	85%	13,8	37%
Lidköping	31%	90%	14,1	40%
Skövde	35%	88%	14,0	36%
Riket	36%	87%	14,0	41%

Figur 3. Kunskapskapitalet i Götene mätt som utbildningsnivå, skolresultat och övergång till högskola.

VILKEN ROLL HAR GÖTENE?

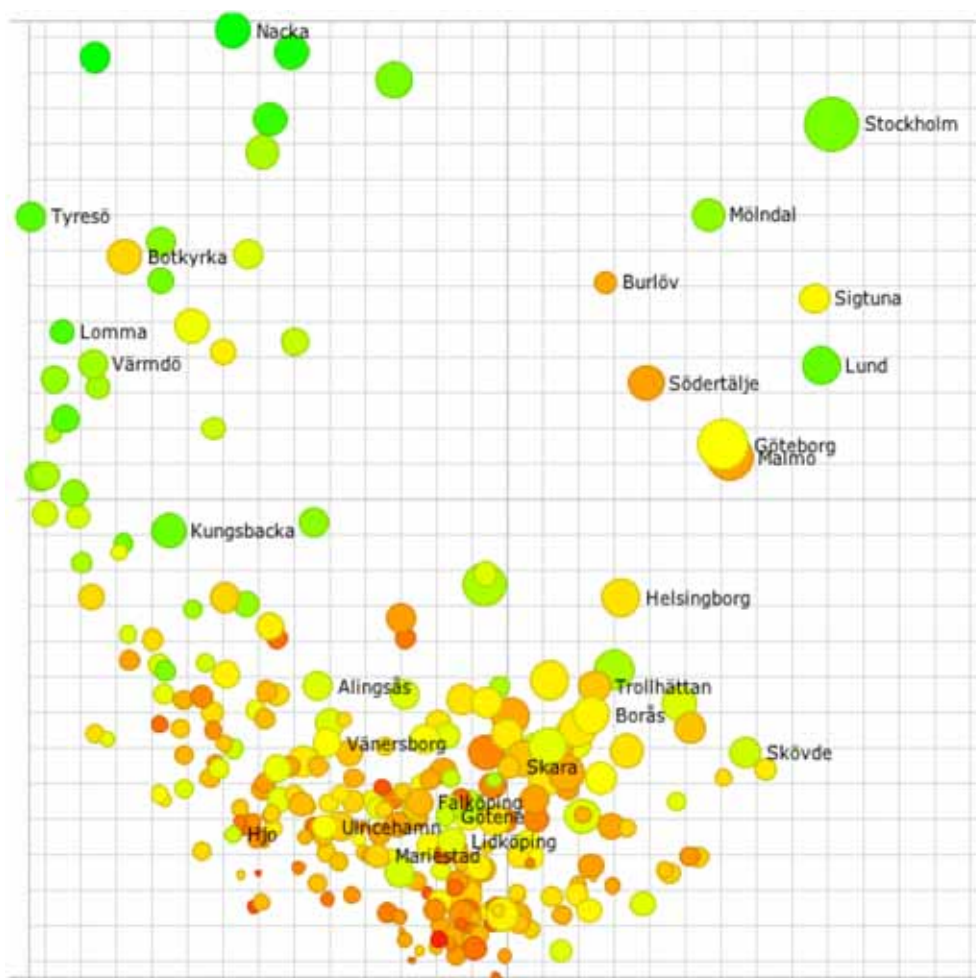
Graden av integrering i en större arbetsmarknadsregion som ovan beskrivet är starkt relaterat till vad Kairos Future kallar ”Regionalt T-index”. Kommuner med högt Regionalt T-index är stora eller har tillgång till en stor befolkning genom pendling, har starkt kunskapskapital och framgångsrika specialiseringar, helt centrala framgångsfaktorer i en kunskapsbaserad ekonomi^{iv}.

Vad som också har stark påverkan på vilka förutsättningar en kommun har är huruvida man är *specialiserad mot boende eller arbete*, mätt som kvoten mellan dagbefolkning (hur många som arbetar i kommunen) och nattbefolkning (hur många förvärvsarbetande som bor i kommunen). Kommuner som är specialiserade mot arbete styrs i hög utsträckning av hur närings- och arbetslivet utvecklas i kommunen, medan kommuner som är specialiserade mot boende är starkt beroende av att det upplevs som attraktivt att bo i kommunen.

I figur 4 nedan visas i vertikalt led Sveriges kommuners *Regionala T-index* och i horisontellt led *specialisering mot boende eller arbete*. Lerum är ett exempel på en typiskt boendespecialiserad kommun tätt integrerad i en agglomeration, medan Göteborg och Mölndal är arbetsspecialiserade kommun i samma agglomeration.

Varje kommun är en cirkel, där färgen med ett mycket generellt mått visar hur bra det går för kommunen med avseende på ekonomisk hållbarhet, social hållbarhet och ekologisk hållbarhet^v. Gröna kommuner går det bäst för och för röda kommuner går det sämre. Det finns ett tydligt samband mellan ett högt regionalt T-index och hur bra det går för kommunerna. Detta understryker att ju tätare integrerad en kommun är i en agglomeration, desto lättare blir det att lyckas.

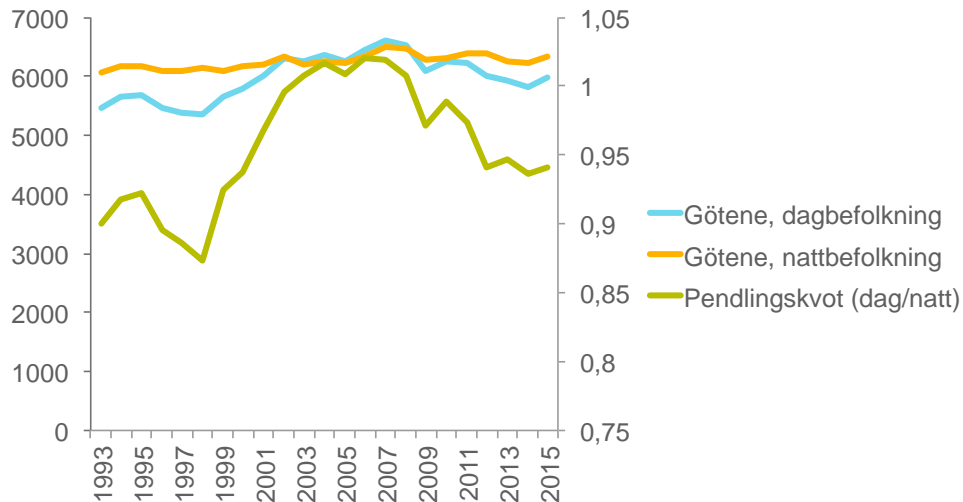
Det finns också ett visst samband mellan framgång och specialisering i antingen riktning mot boende eller arbete, i synnerhet specialiserade boendekommuner med högt regionalt T-index är ofta framgångsrika. De kommuner som har det svårast är ofta kommuner med lågt T-index och liten grad av specialisering mot boende eller arbete.

Figur 4. Sveriges kommuners "Regionala T-index", vertikalt, och kvot mellan dagbefolkning och nattbefolkning, horisontellt. Kommuner till höger i figuren har en arbetsprofil, och kommuner till vänster i figuren har en boendeprofil. Källa: Kairos Future.

Götene presterar väl relativt lågt regionalt T-index och ingen tydlig specialisering

Götene befinner sig i detta schema lite längre ned, eftersom man inte är tätt integrerad i en T-region. Det finns varken en tillräckligt stark arbetsspecialisering eller en tillräckligt stark boendespecialisering för att kunna klassas som antingen en arbetslivsspecialist eller en boendekommun. Götenes roll i det regionala systemet är därmed inte särskilt tydlig. Ser man till hur relationen mellan dagbefolkning och nattbefolkning ändras över tid, tycks rollen samspela med konjunkturen. I goda tider är man mer av en arbetskommun (hög pendlingskvot), i mindre goda tider är man mer av en boendekommun.

Figur 5. Götene dagbefolkning, nattbefolkning och pendlingskvot över tid. Källa: SCB/Bearbetning Kairos Future.

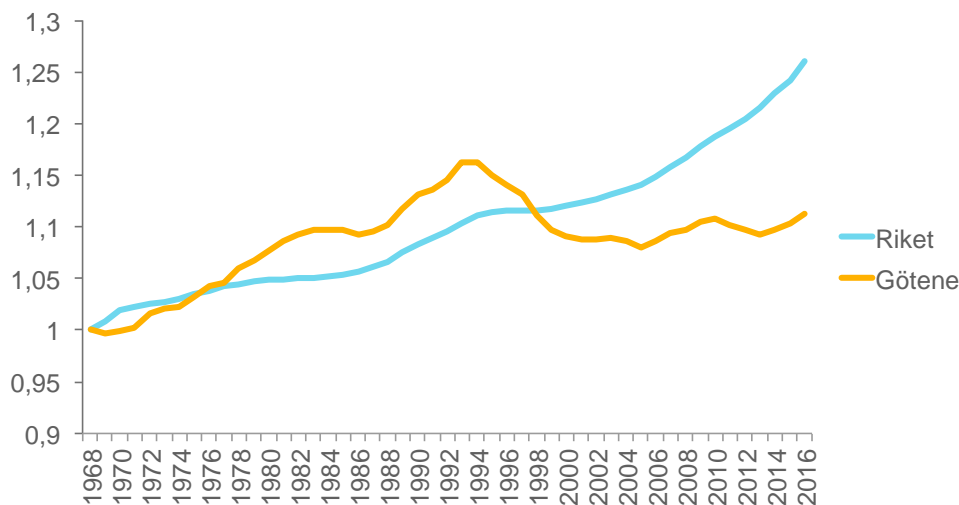
Götene gröna färg visar att kommunen, trots en roll i systemet som inte av sig självt innebär framgång, presterar väl som kommun, betydligt bättre än många andra kommuner i samma position. Detta gäller i samtliga tre framgångsdimensioner.

SLUTSATS 2: GÖTENE ÄR FLERINTEGRERAT MEN BEHÖVER BLI MERINTEGRERAT

Vad kan då dras för strategisk slutsats av Götene i sitt regionala sammanhang? Den goda nyheten beträffande Götene grad av uppkoppling är att kommunen kan sägas vara *flerintegrerad*. Man är en del av regionala sammanhang på olika nivåer, kring Lidköping-Skara, kring Skövde och kring Göteborg. Behovet framåt för Götene är att i så hög utsträckning som möjligt bli *mer integrerat* på alla nivåer, inte minst på T-regionnivå mot Göteborg. I en sådan verklighet skulle Götene kunna dra nytta av de fördelare en boenderoll till ett T-centrum innebär.

Samtidigt visar analysen att Götene inte bara har en framtid som boendekommun, utan att man åtminstone periodvis är en arbetslivsmotor i systemet. En viktig förutsättning framåt för kommunen blir att i olika sammanhang och tider spela rollen som arbetskommun och boendekommun. Oavsett roll skulle Götene tjäna på att bli mer integrerat i systemet kring Göteborg. Götene presterar väl redan idag utifrån förutsättningarna, med ett högre Regionalt T-index skulle möjligheten att bli ännu grönnare växa markant.

Inte desto mindre växer inte Götene som riket i stort. Götene hade – liksom många liknande kommuner – en stark befolkningsutveckling fram till mitten av 90-talet, efter vilket kommunen såg en nedgång under ett tiotal år innan befolkningen stabiliserades i mitten av 00-talet.

Figur 6. Befolkningsstillväxt i Göteborg jämfört med riket. Index där 1968 = 1. Källa: SCB, bearbetning Kairos Future.

Befolkningsutvecklingen består av två komponenter, dels födelseöverskottet, d.v.s. antalet personer som fötts i kommunen minus antalet personer som avlidit i kommunen, och dels flyttnettot, d.v.s. antalet personer som flyttat till kommunen, minus antalet som flyttat från kommunen. Sedan år 2000 har Göteborgs befolkning ökat, samtidigt som kommunen haft ett negativt födelseöverskott. Det negativa födelseöverskottet har kompenseras genom ett positivt flyttnetto. I rapportens nästa del belyses närmare hur inrikes flyttnetto ser ut, och vilka faktorer som påverkar flyttodynamiken.

HUR SER FLYTTDYNAMIKEN UT?

Med hjälp av offentlig statistik vet vi idag exakt hur många som har flyttat inom kommunerna och från en kommun till en annan. Vad vi i betydligt mindre utsträckning vet, är vilka dessa människor är, och vad som inte vi inte alls vet är vilka motiv som ligger bakom flyttbesluten. I det här avsnittet kombinerar vi statistik om hur människor flyttat under 2000-talet med motiv till att flytta som respondenter uppgett i en enkätundersökning till 6000 svenskar.

Positivt utrikes flyttnetto, i regel negativt inrikes flyttnetto

Figur 7 nedan visar inrikes och utrikes flyttnetton för Götene kommun. Inrikes flyttnetto refererar till de flyttare som flyttar mellan kommuner i Sverige, och utrikes flyttnetto till de som invandrar eller utvandrar från kommunen. Figuren visar att kommunen hade ett stort tapp av inrikes flyttare under 90-talet, och siffror som stabiliserats under 2000-talet även om siffran för 2016 är extremt negativ. Utrikes flyttnetto var å andra sidan extremt högt, och detta hör naturligtvis ihop. Många som har registrerats i Götene kommun har snabbt blivit statistik i en annan kommun, vilket leder till en genomströmning som inte säger särskilt mycket om verkligheten.

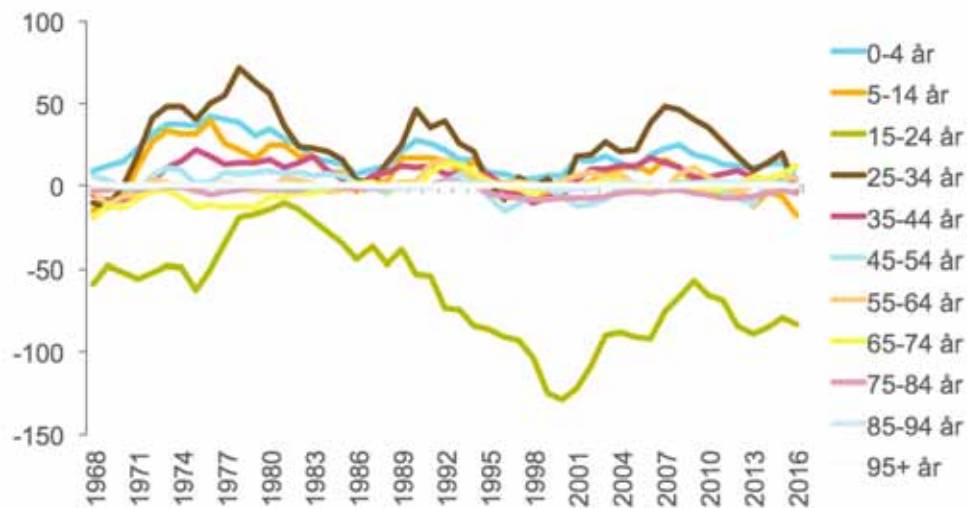
Figur 7. Inrikes och utrikes flyttnetto i Götene kommun 1968-2016. Källa: SCB.

Den här studien handlar om inrikes flyttare, men det är samtidigt viktigt att ha i åtanke att utrikes flyttnetto för de flesta kommunerna driver befolkningstillväxt i högre utsträckning. Nedan fördjupar vi oss i vilka som flyttar till och från Götene inom Sverige.

Götene tappar ungdomar, men vinner barnfamiljer

Figur 8 nedan visar inrikes flyttnetto i olika åldersgrupper för Götene kommun. Figuren visar tydligt att Götene kommun har en tydlig inströmning av flyttare i barnfamiljsålder (både vuxna och barn), men att kommunen har ett mycket stort

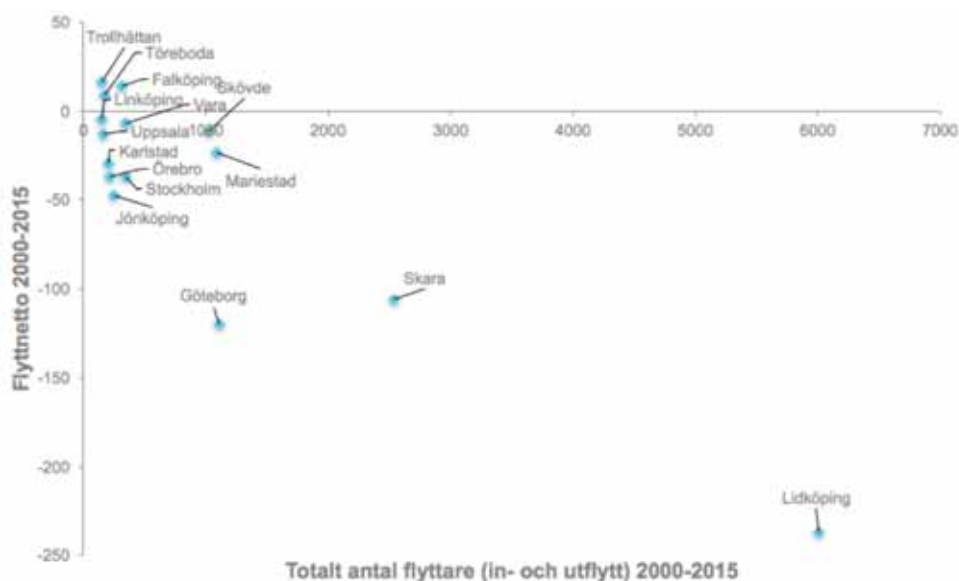
underskott bland ungdomar och unga vuxna i åldersgruppen 15-24 år. Detta mönster är typiskt och närmast en naturlag för mindre kommuner utanför de större T-regionerna, då ungdomar och unga vuxna i dessa kommuner ofta flyttar iväg för utbildning eller andra framtidsmöjligheter.

Figur 8. Inrikes flyttnetto 1968-2016 i Götene i olika åldersgrupper. Treårigt glidande medelvärde. Källa: SCB.

Tapp till de flesta andra kommuner

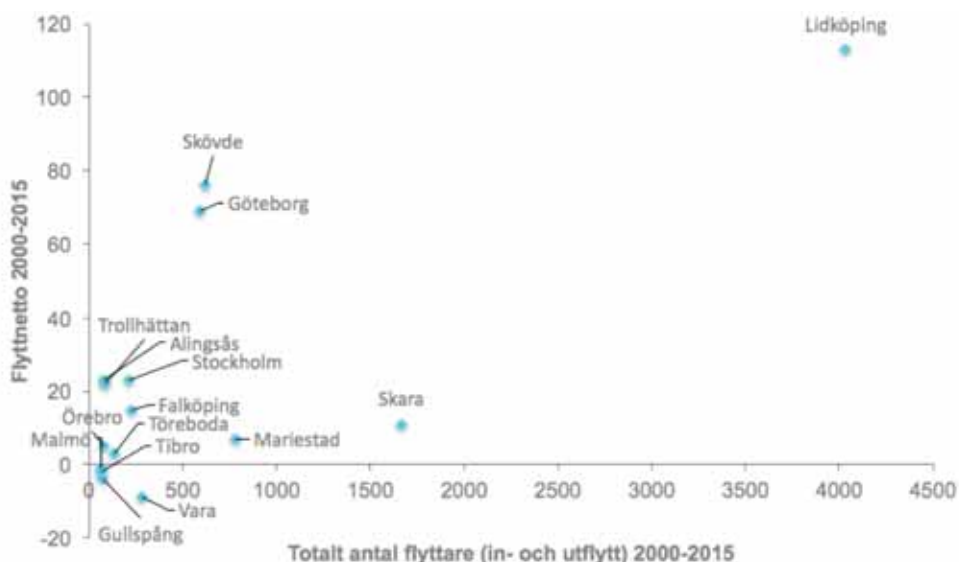
Om vi undersöker de mellankommunala flyttnettona, d.v.s. skillnaden mellan antalet flyttande till och från Götene för varje kommun, i figur X nedan, kan vi se att Götene har ett starkt negativt flyttnetto i förhållande till Lidköping, Skara, och Göteborg.

Figur 9. Kommunala inrikes flyttnetton i Götene mot olika kommuner. Källa: SCB.

Ser vi till figur 8 ovan är dessa mönster dock inte speciellt förvånande, då den grupp Götene främst tappar är ungdomar och unga vuxna, vilka lockas av att flytta till större och mer urbana kommuner.

Om vi däremot exkluderar unga i åldern 15-24, Figur 10 nedan, framträder en nästan helt motsatt bild. De negativa flyttnettona mot Lidköping, Skara, och Göteborg är nu istället positiva.

Figur 10. Kommunal inrikes flyttnetton i Götene mot olika kommuner, exklusive unga 15-24 år. Källa: SCB

Uppenbarligen är flyttmönstrena kring Götene starkt livsfasberoende. För att resonera vad som ligger bakom siffrorna ska vi djupdyka i 7 vanliga flyttmotiv.

VARFÖR FLYTTAR MAN TILL GÖTENE?

Så långt vet vi utifrån offentlig statistik hur flyttströmmarna ser ut till och från Götene. Den viktiga frågan *varför* man flyttar återstår. I stora flytt- och boendestudien har 6000 personer i Sverige i en enkätundersökning fått svara på frågor om sina inrikes flyttar. Tydligt utifrån enkäten är att väldigt få *flyr* från någon riktigt dålig plats. Istället flyttar de allra flesta från en plats som är bra till något ännu bättre. Man kan säga att man genom flytten gör *karriär* inom olika områden:

- **Platskarriär** – platsen som helhet i sig är så attraktiv att man flyttar dit. Den vanligaste karriären som motiverar 50% av flyttarna respondenterna har beskrivit under 2000-talet.
- **Bostadskarriär** – man flyttar för att få en bättre bostad. Bostadskarriären motiverar 44% av flyttarna.
- **Framtidskarriär** – man bedömer att framtidsutsikterna är bättre på platsen man flyttar till. Framtidskarriären motiverar 33% av flyttarna.
- **Avståndskarriär** – man flyttar på grund av minskade avstånd och rester. Avståndskarriären motiverar 20% av flyttarna.

- **Arbetskarriär** – man flyttar på grund av att man fått ett (nytt) jobb eller att arbetet flyttade. Arbetskarriären motiverar 18% av flyttarna.
- **Återkomsten** – man flyttar ”hem” igen till en plats där man bott tidigare. Återkomsten motiverar 15% av flyttarna.
- **Relationskarriär** – man flyttar på grund av partners skäl snarare än egna motiv. Relationskarriären motiverar 13% av flyttarna.

De som har flyttat till och från Götene i enkäten utgör ett mindre antal, vilket innebär att vi inte med någon statistisk säkerhet kan uttala oss om flyttmotiven för just Götene. Däremot finns ett antal tydliga mönster för flyttar mellan olika kommuntyper som ger indikationer för vilka karriärer som ligger bakom flyttar till och från Götene. När det gäller varför man flyttar *från* Götene är det med allra största sannolikhet framtidskarriären som spelar in, detta är helt enkelt varför unga flyttar från en mindre kommun till en mer urban, större kommun i de allra flesta fallen. När det gäller flyttar *till* Götene är den vanligaste flyttkarriären bland personer i barnfamiljsåldern plats- och inte minst bostadskarriären. De få motiveringar bland personer i enkätundersökningen som finns stärker den hypotesen (*varför flyttade du till Götene?*):

- *Bostadsbrist och det fanns nybyggda hus till salu i den nya kommunen till rimligt pris* – från Lidköping
- *Bättre huspriser* – från Lidköping
- *Egen villa där barnen kunde växa upp fritt och skönt i stor trädgård* – från Skara
- *Flyttade från lägenhet till hus* – från Kristinehamn
- *Jag träffade min fru och vi bildade en familj* – från Lidköping
- *Närhet och god kommunal service* – från Uddevalla

SLUTSATS 3: GÖTENE VINNER BARNFAMILJER SOM GÖR BOSTADSKARRIÄR – MEN DET RÄCKER INTE

Sammantaget kan man konstatera att Götene vanligtvis har ett negativt inrikes flyttnetto och att detta beror på att många unga flyttar från kommunen. Att många unga flyttar från en kommun som Götene är närmast att betrakta som en naturlag – detsamma gäller för alla kommuner av Götenes typ. Det behöver emellertid inte betyda att Götene måste ha ett negativt inrikes flyttnetto. Många kommuner har positiva flyttnetton trots att unga flyttar, tack vare att många barnfamiljer väljer kommunen. Vi ser samma mönster när det gäller Götene, men i nuläget överstiger antalet unga som flyttar *från* Götene barnfamiljerna som flyttar *till* Götene. Avgörande för Götene framåt är därför att förstärka strömmen av den sistnämnda gruppen så långt det bara är möjligt. För att göra så behöver naturligtvis Götene upplevas som en attraktiv plats. Vad detta innebär belyser vi i kommande avsnitt.

skrivningar (svarsalternativ) i en s.k. ”Platslow-pyramid”. I Platslowpyramiden är det viktigaste enligt respondenterna i botten och det som bedöms som minst viktigt i toppen. Valet av modell för rangordningen kommer sig av att de ganska tydligt svarar mot Maslows mänskliga behovspyramid.

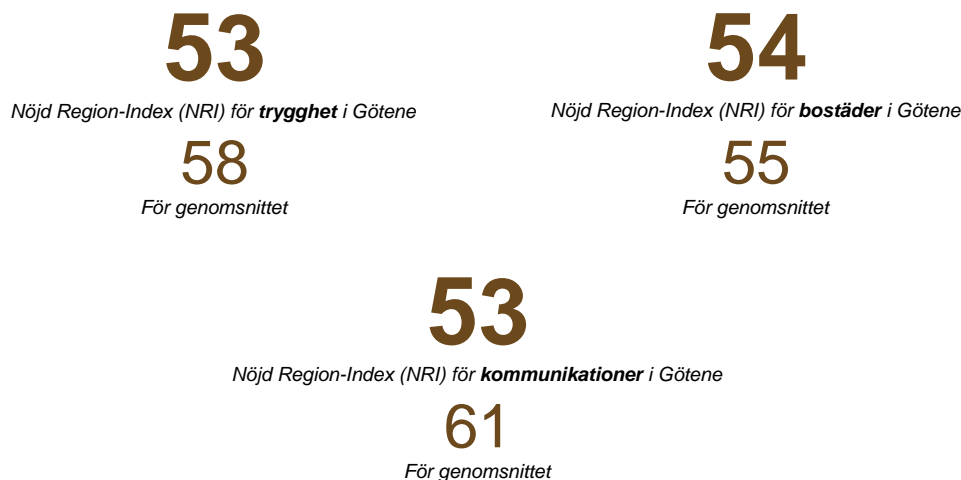
- I botten – och därmed viktigast för respondenterna – hamnar sådant som har med *trygghet och platsens grundläggande funktionalitet* att göra: trygghet/låg brottslighet, rent och snyggt, bra kommunikationer o.s.v. Detta är något som så gott som alla betonar som viktigt.
- En nivå upp kommer det som kan kallas *funktionella konkurrensfördelar*. Sådant som bedöms som viktigt för många men inte alla: bra kommunal service, närhet till vatten, barnvänligt o.s.v. Olika individer betonar också olika funktionella fördelar.
- Ytterligare en nivå upp i pyramiden hittar vi mycket av det som handlar om *hemkänsla och sammanhang*: att man kan identifiera sig med platsen, stark gemenskap, rikt utbud av sport/fritidsaktiviteter m.m.
- I pyramidens övre delar finner vi de typiskt urbana kvaliteterna *myller och möten*: shopping, nöjesutbud, restauranger och caféer. Allra högst upp hamnar påståendet ”känslan att det är där det händer”.

Figur 12. Platsens olika värden sorterade efter det som är viktigast (nere i pyramiden) och det som är minst viktigt för respondenterna (uppe i pyramiden). ”C” i toppen står för Centrum – där det händer.

Götenes bas i Platslowpyramiden brister

Resultaten från Götenes medborgarundersökning visar att Götene har vissa svagheter i botten av Platslowpyramiden. Götene har lägre upplevd trygghet än riket, liksom en mindre nöjdhet med kommunikationer och bostäder. Dessa tre mycket basala faktorer behöver vara på plats för att vara en riktigt attraktiv plats för barnfamiljer. Betygsindex under 40 klassas som ”inte godkänt”. Gränsen för ”nöjd” går vid 55 och 75 eller högre tolkas som ”mycket nöjd”^{vi}.

Figur 13. NRI för Götene jämfört med riket gällande trygghet, bostäder och kommunikationer. Källa: SCB.

Lite högre upp i pyramiden har Götene en styrka i betydligt bättre upplevda arbetsmöjligheter än riket i stort, 54 jämfört med 51 i NRI.

SEX SÄRSKILJANDE PLATSVÄRDEN

Även om vissa kommuner kan täcka hela Platslow-pyramiden och att alla i någon mån bör sträva efter det, är det i realiteten ofta svårt, inte minst för mindre kommuner. Man har ett mindre antal platsvärden att spela på i konkurrensen med andra platser och det gäller att prioritera bland dessa så klokt man kan. Därför är det viktigt att vara medveten om var människors preferenser skiljer sig.

En analys av hur respondenterna i enkätundersökningen har betonat platsens värden ger oss tre huvudsakliga dimensioner eller skiljelinjer i synen på vad som är en attraktiv plats:

- **Landets lugn** kontra **stadens puls**. Den överlägset tydligaste konfliktlinjen, där de som dras åt ”landets lugn” i högre utsträckning värderar sådant som att det är lugnt och nära till naturen, medan de som värderar ”stadens puls” värderar nöjesutbud och mycket liv och rörelse.
- **Barnliv** kontra **frihetsliv** är dimensionen som speglar hur viktig barnvänlighet, bra skolor/förskolor o.s.v. är i ena änden och i andra änden sådant som man kan kalla ”den andra frihetstiden” att göra, d.v.s. livet när barnen flyttat hemifrån. Till ”frihetsliv” hör inte nöjesliv och puls, däremot ett bra kulturliv och mer fundamentala kvaliteter som att det är rent, snyggt och vackert.
- **Funktion** kontra **gemenskap**. Den tredje dimensionen beror på om man värderar platsens funktionella egenskaper – bra kommunikationer, arbetsmöjligheter m.m. eller sådant som har med tillhörighet att göra – att det finns en stark gemenskap på platsen och att man kan identifiera sig med boendeplatsen.

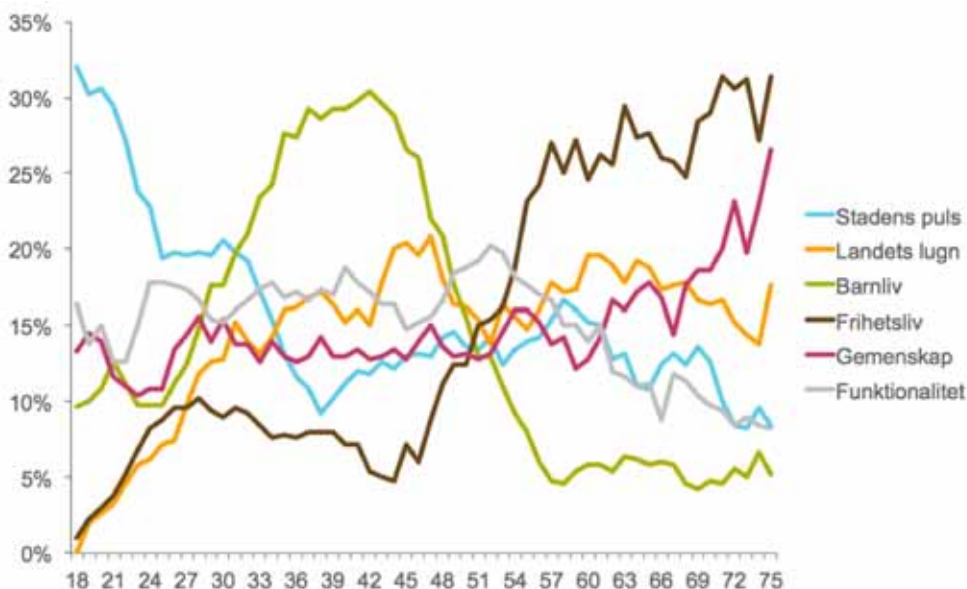
De tre dimensionernas ytterligheter formar alltså sex särskiljande platsvärden som exempelvis en kommun kan använda sig av att lyfta fram för olika grupper. Personer har olika preferenser och positioner längs de olika skiljelinjerna.

Figur 14. Tre huvuddimensioner formar sex särskiljande platsvärden.

Livsfasen har stark påverkan på platsvärderingarna

Avgörande för vilka platsvärden som är viktiga är vilken livsfas man befinner sig i. I figur 15 nedan visas hur stor andel i varje åldersgrupp som tycker det är viktigt med respektive platsvärde. De unga lockas i högre utsträckning av stadens puls, men i de följande åldersgrupperna seglar landets lugn och framförallt barnliv upp som viktiga värden. Efter barnlivsfasen kommer sedan en betoning på det mer livsnjutande frihetslivet.

Figur 15. Andelen som har starka preferenser för de olika platsvärdena efter ålder.

För Götene kan ovanstående figurer vara viktiga verktyg för att förstå vilka värden som lockar flyttare i olika åldrar. Vill man locka mer unga krävs i regel mer av

stadens puls, barnfamiljer lockas mer av lugn och naturligtvis bra skolor/förskolor, medan de som är lite äldre dras av mer guldkant på tillvaron.

SLUTSATS 4: GÖTENE BEHÖVER STÄRKA BASEN I PLATSPYRAMIDEN

Sammantaget kan man konstatera att det finns saker att jobba på när det gäller Götene som attraktiv plats – inte minst för barnfamiljer. Det mesta pekar på att Götene kan locka människor med god tillgång på arbetstillfällen inom och utanför kommunens gränser, men att det inte räcker. För att bli en mer attraktiv kommun behöver det som är viktigast för barnfamiljer och de allra flesta andra också: tryggheten, närheten, bostäderna. Men vad är då en attraktiv bostad?

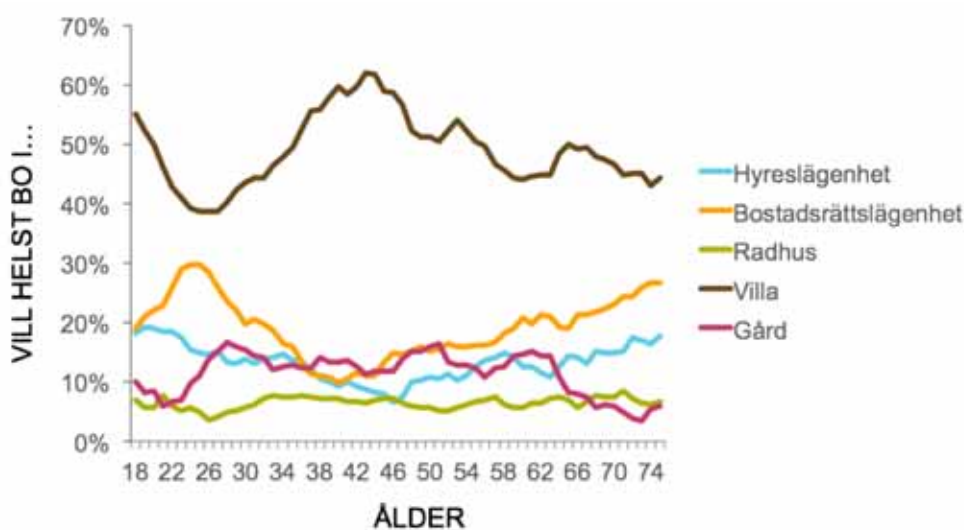
Vad är en attraktiv bostad?

Bostaden har blivit allt viktigare för svenskarna, och därmed för platsen, i kampen om invånarna. Fastighetspriserna har stigit mycket kraftigt de senaste åren, men människor lägger också mer energi på att förbättra bostaden. För en plats blir då också utbudet av bostäder en allt viktigare konkurrensfördel.

Preferenserna skiljer sig naturligtvis beroende på i vilken typ av bostad man vill bo. I figur 16 nedan visas hur stor andel som helst skulle vilja bo i antingen hyreslägenhet, bostadsrättslägenhet, radhus, villa eller på gård i olika åldrar.

Slående är att villan oavsett ålder ligger i topp – men man ska samtidigt komma ihåg att andelen sällan går över 50%. Personer som är i ansvarsfasen och värderar barnliv bildar en puckel för villaidealet, medan bostadsrättslägenheten är som mest populär bland de som är yngre och äldre.

Hyreslägenheten följer samma mönster men bedöms som mindre attraktivt generellt. Gården följer ett motsatt åldersmönster, medan radhusets popularitet är mer jämnt fördelad.

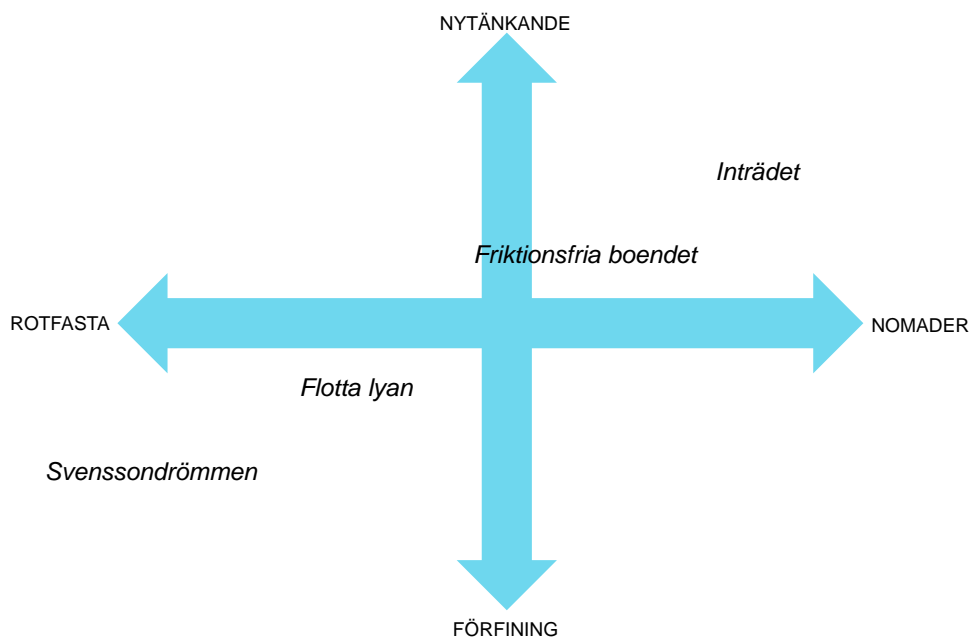

Figur 16. Vilken typ av bostad personer i olika åldrar helst skulle vilja bo i.

Fyra bostadsarketyper för framtiden

I samband med Kairos Futures studie kring flytt och boende anordnades ett expertseminarium där experter resonerade kring framtiden för den svenska bostadsmarknaden. Ett tema som genomsyrade seminariet var en tilltagande polarisering, mellan de som har möjlighet och väljer en mer **rotfast** tillvaro kopplad till bostaden och de som av nöd eller lust har en mer **nomadartad** tillvaro på bostadsmarknaden.

För de som vill och har möjlighet till den mer rotfasta tillvaron på bostadsmarknaden finns alternativ i det befintliga bostadsbeståndet och bland de bostäder som byggs som inte kräver omfattande nytänkande. Där aktörer på bostadsmarknaden behöver tänka nytt är i regel bostäder för de som har begränsade resurser och de som ser bostaden mer som en "tjänsteplattform" för en friktionsfri vardag. I figur 17 nedan har fyra bostadsarketyper för framtiden placerats ut längs dimensionerna rotfasta – nomader och nytänkande – förfining. Nedan beskriver vi arketyperna kortfattat.

Figur 17. Schematisk beskrivning av den framtida bostadsmarknaden och fyra arketypbostäder.

Sverigedrömmen – en stark möjlighet för Götene

Den svenska motsvarigheten till *american dream*, den om Volvo Villa och Vovve, kan verka måttligt framtidsinriktad, men samtidigt är den ett starkt ideal för många. Svenssondrömmen kan tänkas bli ännu mer attraktiv när det blir allt dyrare och helt enkelt mer svåruppnåeligt att bo i villa i storstadsregioner och i större städer. Här har Götene en given styrka att kunna erbjuda villaboenden till ett rimligt pris och med närhet till natur och lugna miljöer. Svenssondrömmen är ofta ett starkt kort för kommuner som vill få en tydligare boendeprofil, då denna bostadsarketyper ofta lockar bostadskarriärer.

Flotta lyan bygger på lägen – Små möjligheter för Götene

Den andra arketyper – flotta lyan – motsvarar en hel del av de bostäder som byggs för de som har en något större plånbok än genomsnittet. För de som vill och har möjlighet att söka sig till flotta lyan är läget helt avgörande: centralt och gärna nära vatten. Denna typ av bostad har Götene liksom andra mindre kommuner svårare att erbjuda och marknaden i skrivande stund indikerar allt annat än ett underutbud på den här typen av bostad i mer urbana lägen.

Friktionsfria boendet – uppgraderat hyresvärdskap

I Figur 16 ovan kan man notera att hyreslägenhet inte är en särskilt attraktiv typ av bostad för gemene svensk. Här finns dock stor potential om hyresvärdskapet kan inriktas på att erbjuda en så friktionsfri tillvaro kopplad till bostaden som möjligt. Kring bostaden växer ett vardagstjänstelandskap fram kring exempelvis matkassar och hushållsnära tjänster, men också med stöd av tekniska lösningar i det smarta hemmet. Här finns potential för ett uppgraderat hyresvärdskap som i sin tur skulle uppgradera hyreslägenheten till något annat än idag. Den utvecklingen väntas först ske i storstadsmiljöer eftersom tjänsterna behöver en kritisk massa för att kunna erbjudas. I dagsläget är denna bostadsarketyper således mindre relevant för mindre kommuner, eller kommuner utanför de stora T-regionerna, som Götene.

Inträdet – den gordiska knuten

Slutligen den stora frågan på svensk bostadsmarknad: hur ska personer med begränsade resurser komma in på bostadsmarknaden? I skrivande stund är situationen för nyanlända akut och nytänkande för att dessa ska komma in på bostadsmarknaden kommer att krävas. Samtidigt har unga med begränsade resurser sedan länge haft svårigheter att skaffa sig en egen bostad. Dilemmat är att där bostäderna finns, finns ofta inte särskilt många arbetstillfällen. Här skulle Götene kunna spela en roll genom att erbjuda bostäder till lägre priser, samtidigt som det finns goda arbetsmöjligheter både i Götene kommun och i regionen. Detta kan även vara ett första steg för flyttare som på sikt vill ha arketyper Sverigedrämmen, och kan på så sätt vara ett sätt att locka flyttare till kommunen på ett tidigare stadium.

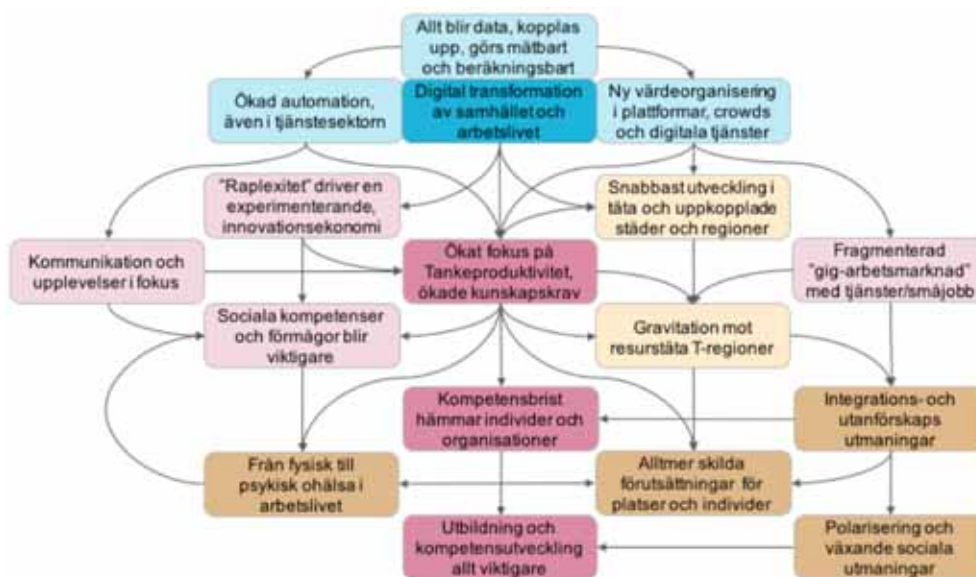

HUR SER FRAMTIDENS ARBETSLIV UT I GÖTENE?

Efter att ha gjort en rejäl djupdykning i boendattraktivitet och Götenes förutsättningar och möjligheter, ska vi nu växla spår och fokusera tydligare på arbetslivets framtid. Vi inleder med huvudslutsatsen om vart arbetslivet i allmänhet är på väg från stora jobbstudien. Därefter gräver vi djupare i vilken typ av kommun Götene är utifrån en typologi som utarbetats i stora jobbstudien. Slutligen presenteras vägar framåt för Götenes arbetsliv, baserat på Götenes företagens syn på framtiden. Resultaten bygger på en enkätundersökning riktad till företagare i Götene, där 135 företagare under oktober 2017 deltog.

SLUTSATS 5: MOT ETT NYTT CYBERSOCIALT SYSTEM

Vart är då arbetslivet på väg, sammantaget, enligt stora jobbstudien? Tveklöst mer digitalt, tveklöst mer flexibelt och flytande, tveklöst mer självgående. Men det mesta tyder också på att människan och genuint mänskliga förmågor kommer stå i fokus. Man skulle kunna sammanfatta utvecklingens riktning som *mot ett nytt cybersocialt system*, där den digitala transformationen i grunden omdanar och sammanlänkar människor och maskiner.

Figur 18. Trender som beskrivits ovan och hur de samverkar.

Allt talar för att vi står inför ett turbulent årtionde där arbetsliv och arbetsmarknad ska ta form i en ny tid, och där den nya teknikens väsen styr utvecklingen mot ett nytt cybersocialt system, där vi människor och våra institutioner hittar nya sätt att verka. Nästa steg i rapporten är att titta på vilken typ av kommun Götene är i ett arbetslivsperspektiv, för att sedan resonera kring hur trenderna påverkar kommunen.

8 KOMMUNTYPER MED OLIKA ARBETSLIV

För att få djupare förståelse kring hur förutsättningarna beträffande arbetslivet ser ut inom ramen för ovanstående grundmodeller grupperar vi med klusteranalys Sveriges kommuner efter det vi vet om kommunernas arbetsmarknader. Vi tittar på en rad olika typer av data^{vii} och utifrån dessa data framträder 8 typer. De fem mest distinkta presenteras närmare medan de tre mindre tydliga ges en kortare beskrivning. Det är också viktigt att påpeka att en kommuns arbetsliv i regel är en mix av upp till tre typer.

Typ 1: Smetskapare

I ”Smetskapare” är inpendlingen hög. Transportinfrastruktur utgör en stor del av ytan, och det är många taxibilar. Lönerna är mycket höga, många är chefer och högutbildade inom teknik/vetenskap eller samhällsvetenskap/humaniora, och jobbar med kvalificerade kunskaps tjänster. Kommunen, naturbruk och säsongsvariationer spelar en jämförelsevis liten roll i arbetslivet.

Typiska yrken i Smetskapare är: IT-arkitekter, civilingenjörer, organisationsutvecklare, ekonom-yrken. Atypiska yrken är t. ex undersköterskor och lärare.

Exempelkommuner är: Sollentuna, Solna, Göteborg, Nacka, Stockholm, Upplands-Väsby Järfälla, Täby, Mölndal, Malmö, Sundbyberg, Burlöv, Huddinge, Partille, Haninge, Härryda, Danderyd, Botkyrka, Sigtuna.

Typ 2: Oaser

”Oaser”-typer har i allmänhet litet och småskaligt arbetsliv, eftersom många arbetar i storstan intill. Andelen egenföretagare är mycket hög, likaså andelen lärare och de som arbetar med personliga och kulturella tjänster. En hög andel kvinnor bland arbetande. Markexploateringsgraden är hög och fler än normalt jobbar inom bygg.

Typiska yrken i Oaser är: grundskollärare, barnskötare, snickare, anläggningsarbetare. Atypiska yrken är Civilingenjörer, IT-arkitekter, Universitets/högskolelärare.

Exempelkommuner är: Knivsta, Lerum, Vallentuna, Österåker, Vellinge, Salem, Håbo, Vaxholm, Kävlinge, Värmdö, Lomma, Ale, Gnesta, Öckerö.

Typ 3: Regionhubbar

Arbetslivet i gruppen ”Regionhubbar” karakteriseras av storskalig offentlig sektor, ofta i formen av större sjukhus eller förvaltning. En relativt sett mindre andel arbetar i kommun, är egenföretagare eller arbetar i små företag; bygg och naturbruk är ovanliga branscher. Arbeten som kräver högskolekompetens är vanliga. Pendlingsintegrationen med omgivningen är relativt låg, trafiken är större in än ut.

Typiska yrken i Regionhubbar är: sjuksköterskor, undersköterskor, läkare, universitets/högskolelärare. Atypiska yrken är företagssäljare, revisorer, marknadsförare, barnskötare.

Exempelkommuner är: Östersund, Kalmar, Örebro, Sundsvall, Karlstad, Jönköping, Linköping, Uppsala, Norrköping, Nyköping, Karlskrona, Värnamo, Boden, Eksjö.

Typ 4: (G)lokala tillverkare

”(G)Lokala tillverkare”-typen handlar om industri, produktion och teknik som konkurrerar på en global marknad. Kommunernas arbetsliv domineras i allmänhet av stora privata företag, inom tillverkning. Branschkoncentrationen är mycket hög, samtidigt är lönerna höga, men det finns många arbetsökande utländska medborgare. Offentlig sektor och byggsektorn är motsvarande liten.

Typiska yrken i (G)lokala tillverkare är: smeder och verktygsmakare, montörer och operatörer, ingenjörer och tekniker. Atypiska yrken är IT-arkitekter, butikspersonal, organisationsutvecklare.

Exempelkommuner är: Olofström, Perstorp, Emmaboda, Hofors, Oxelösund, Sandviken, Mjölby, Finspång, Gnosjö, Köping, Tranemo, Uppvidinge, Mullsjö, Surahammar, Bjuv, Bromölla, Degerfors, Åstorp, Hallstahammar.

Typ 5: Upplevelseskapare

”Upplevelseskaparna” är en liten grupp, där branschkoncentrationen är hög, hotell- och restaurang samt kultur och personliga tjänster är överrepresenterade. Fritidshusen många. Det finns i allmänhet många lediga jobb (men det varierar kraftigt över året) och mycket få arbetslösa. Många jobb är enkla, få kräver högskoleutbildning. Pendlingstrafiken är mycket låg inom landet och den som finns är riktad inåt. Där emot är vissa av dessa kommuner gränskommuner med mycket stor utpendling.

Typiska yrken i Upplevelseskapare är: Butikspersonal, restaurangpersonal, snickare, murare, anläggningsarbetare. Atypiska yrken är IT-arkitekter och civilingenjörer.

Exempelkommuner är: Härjedalen, Åre, Malung, Borgholm, Strömstad och Eda.

Typer 6-8: Småstäder, Landsorter och Naturbrukare

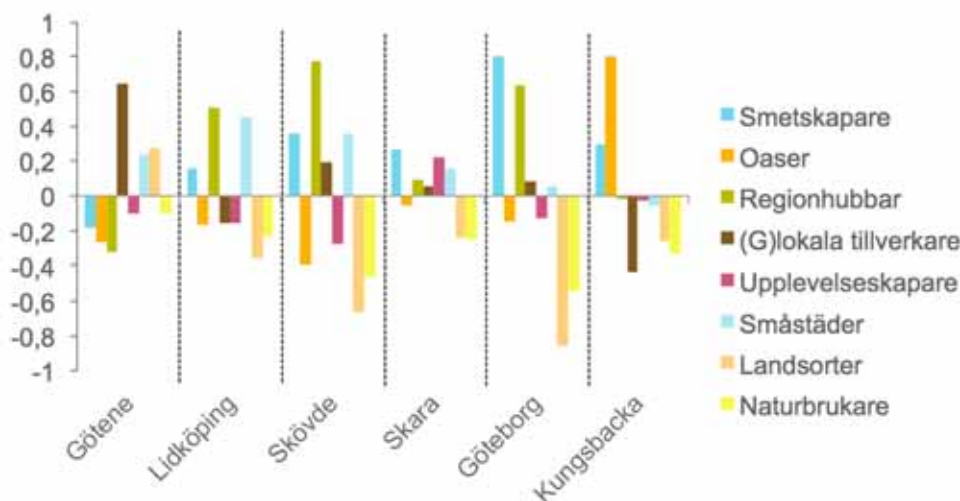
Övriga typer utmärker sig genom att ligga nära riksgenomsnittet i det mesta. Få gemensamma egenskaper sticker ut. Typen ”Naturbrukare” har en mer renodlad profil med hög andel jordbrukare/skogsbrukare/jägare/fiskare. Några karakteristika är en något större andel som arbetar inom enklare tillverkning och transport. Få utom lärare är högutbildade och lönerna är låga, mycket få arbetar inom kvalificerade kunskapsbranscher.

Exempelkommuner är: Tranås, Vetlanda, Nässjö, Gislaved, Katrineholm, Nordanstig, Gullspång, Nordmaling, Valdemarsvik, Torsås, Essunga, Överkalix, Berg, Sorsele, Strömsund, Vilhelmina.

SLUTSATS 6. GÖTENE ÄR EN (G)LOKAL TILLVERKARE MED INSLAG AV SMÅSTAD OCH LANDSORT

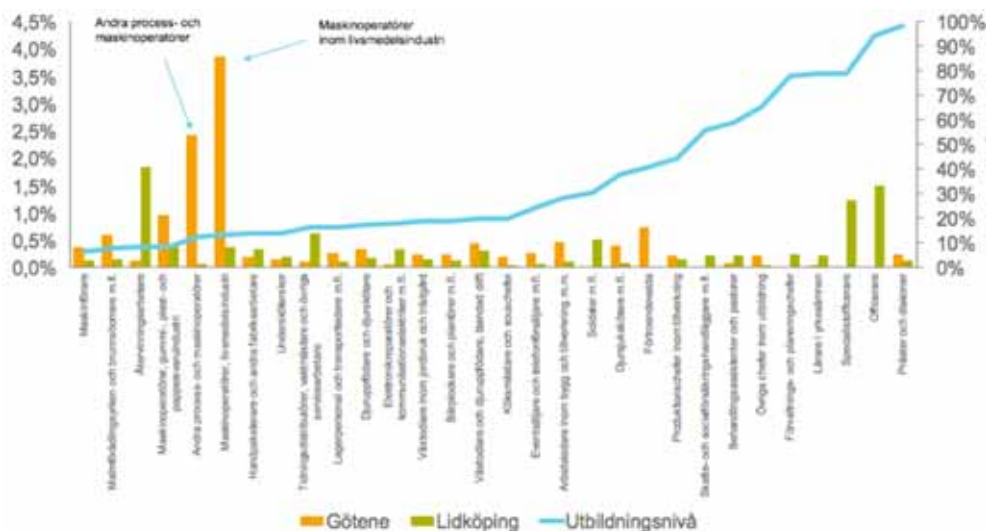
Vilken typ av kommun är då Götene? Som många andra kommuner påminner inte Götene bara om en typ, men det är ändå rätt tydligt att det mest framträdande dra-

get är att Götene har starka inslag av (G)Lokal tillverkare. Därtill påminner man en del om typerna Småstäder och Landsorter. I figur 19 nedan visas i vilken grad Götene och andra kommuner påminner om de 8 typerna.

Figur 19. Götene och andra kommuners inslag av olika kommuntyper. En hög stapel innebär att kommunen starkt påminner om typen och en låg stapel det motsatta.

Götene har liksom de andra (G)Lokala tillverkarna många som är sysselsatta inom tillverkning. En närmare analys (figuren nedan) av vilka yrken som är betydligt vanligare i Götene än andra visar även på en tydlig övervikt av operatörer, högst typiskt för (G)Lokala tillverkare.

Figur 20. Yrken som är vanliga (vänster axel) i Götene och Lidköping sorterat efter andelen högt utbildade i yrket (höger axel). Staplarna visar andelen inom respektive yrke i riket som jobbar i Götene och Lidköping, där Lidköpings andelar har justerats efter Götene dagbefolkning. Källa: SCB. Bearbetning: Kairos Future.

VAD SÄGER GÖTENES FÖRETAGARE OM FRAMTIDEN?

Götenes egenskaper som kommun med avseende på arbetslivet beror på sammansättningen av företag, där många är verksamma inom tillverkning. Enkätundersökningen inom ramen för studien innehöll ett moment där experterna på arbetslivet – Götenes företagare – ombads ge sin framtidsbild. Uttryckt i endast ett ord handlar framtiden om två saker huvudsakligen enligt företagarna: digitalisering och flexibilitet, i grunden samma omformning av arbetslivet som de cybersociala systemen som beskrevs i föregående avsnitt innebär.

Figur 21. Arbetslivets framtid i ett ord enligt företagarna i Götene.

Därtill är företagarnas framtidsbild tydlig beträffande **ökad kunskapsintensitet** (högre utbildning blir allt viktigare på arbetsmarknaden), ett **stort automatiseringstryck** (automatisering bedöms leda till minskade arbetstillfällena), en **förbättrad situation för utrikes födda** (arbetslösheten i gruppen bedöms minska snarare än öka) och ett **stort behov av kompetensutveckling** för att kunna vara trygg på arbetsmarknaden (snarare än trygghet genom anställningstrygghet).

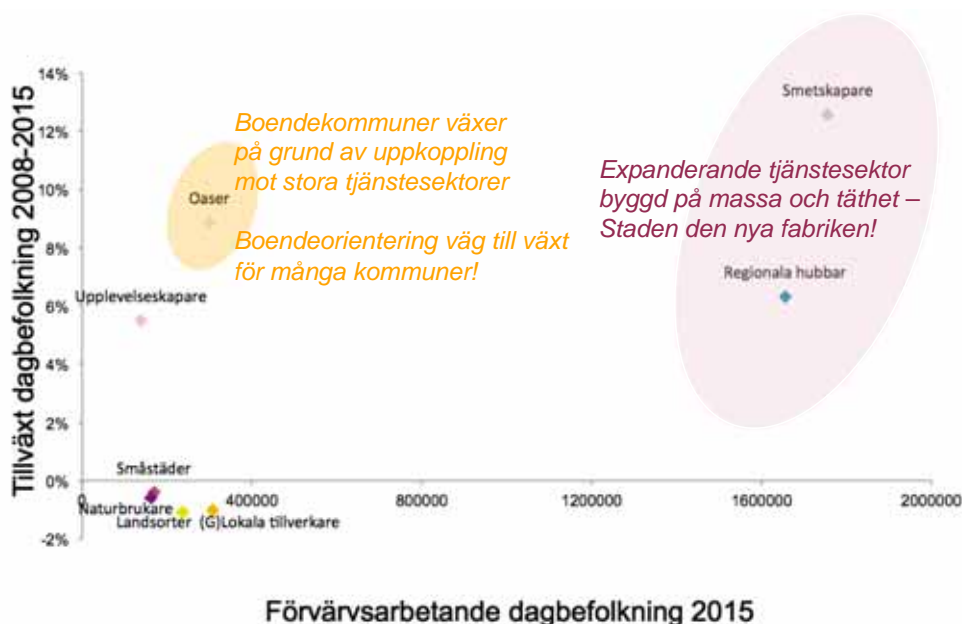
TRENDERNAS PÅVERKAN PÅ (G)LOKALA TILLVERKARE

Götenes företagares bild är i mångt och mycket i linje med Kairos Futures slutsatser om framtidens arbetsliv. De inledningsvis beskrivna trenderna bedöms få följande konsekvenser för (G)Lokala tillverkare:

- **T-samhälle:** Strukturomvandling och allt hårdare global konkurrens pressar gruppen.
- **Automatisering:** Stor påverkan på enklare, repetitiva jobb, men alltför många jobb inom industrin blir mer krävande i termer av utbildning.
- **Kompetensbrist i dubbel bemärkelse:** Stor kompetensbrist, med tiden på mer kvalificerade tekniker och ingenjörer.
- **Arbetshälsa: från fysisk till psykisk:** Jämförelsevis låg påverkan.
- **Växande kommunikations- och upplevelsefokus:** Mindre påverkan, men en möjlighet att balansera arbetslivet, genom att skapa upplevelser ur platsens särart.
- **Från migration till integration:** Kommungruppen har de senaste åren tagit emot många nyanlända, som har svårt att komma in på arbets-

- marknaden. Parallellt med att många utrikes födda flyttar till större städer behövs ett kompetenslyft bland dem som bor kvar.
- **Utbildningsrevolution:** Stort behov av lokal kompetensutveckling, koncept för snabba kompetensutveckling behöver utforskas, i samarbete med kommunala och regionala aktörer.

När det gäller gruppen (G)Lokala tillverkare är det viktigt att påpeka hur sysselsättningstillväxten ser ut de senaste åren i olika kommuntyper. De stora städerna som kan expandera till följd av en växande tjänstesektor växer, men även de boendeorienterade Oaserna. De mindre städerna, orterna, inklusive de (G)Lokala tillverkarna har inte haft samma utveckling de senaste åren.

Figur 22. Antal förvärvsarbetande och tillväxt i antal förvärvsarbetande i de olika kommuntyperna.

Det generella mönstret har att göra med omställning till ett allt mer tjänstebaserat arbetsliv, där det krävs massa och täthet för att växa. Oasernas arbetsliv växer inte så mycket av egen kraft, utan på grund av befolkningstillväxt tack vare uppkoppling mot de stora städerna. För många mindre kommuner kan därmed en tydligare boendeprofil vara den lättaste vägen till en växande arbetsmarknad.

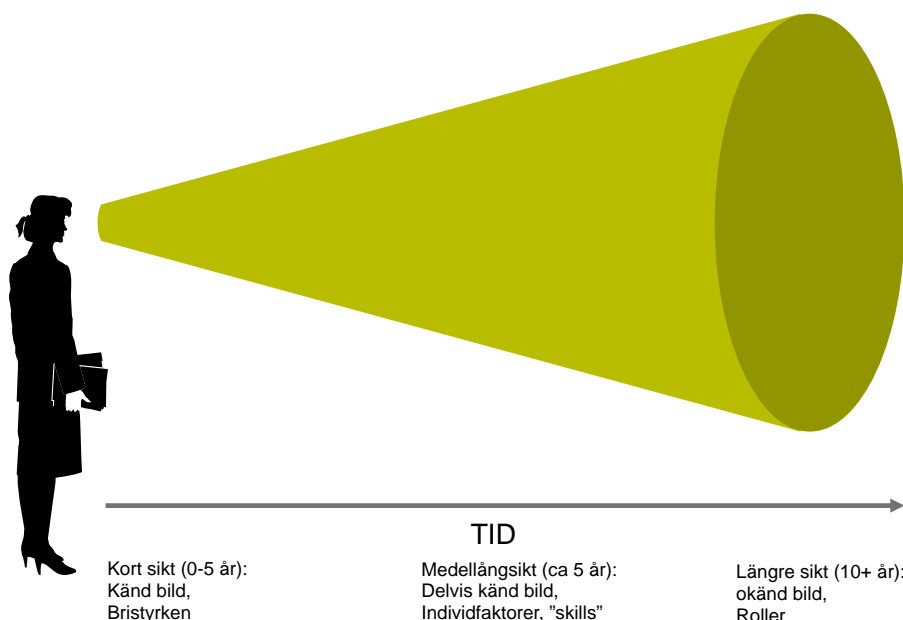
SLUTSATS 7: VÄGAR FRAMÅT FÖR GÖTENE ÄR BOENDEORIENTERING, KOMPLETTERING, AVANCERING OCH KOMPETENSLYFT

Götene har givet ovanstående analyser fyra vägar framåt. Eftersom städer är tjänstesamhällets fabriker, är en väg till växt att bli en tydligare boendekommun till en sådan. **Boendeorientering är en väg framåt för Götene.** I ett scenario där många arbeten inom tillverkning automatiseras bort, behöver dessa ersättas med jobb inom tjänstenäring. **Komplettering är en väg framåt för Götene.** Hotell, restaurang, kulturella/personliga tjänster är branscher som växer även i mindre kommuner. Allt pekar på att arbetslivet i allmänhet och industrin i synnerhet blir mer avancerat

och kunskapsintensivt. Götenes företagare delar bilden. Detta går inte att bromsa, här behöver man hänga med och ligga i framkant. **Avancering är en väg framåt för Götene.** Götene behöver parallellt med avancering av arbetslivet **kompetenslyfta rejält**, för både arbetsgivare och arbetstagares skull, den kanske viktigaste utmaningen för kommunen. I nästa avsnitt ska vi fokusera just på vilka kompetenser som krävs framåt.

VILKA KOMPETENSER KRÄVS FRAMÅT?

För att få en lokalt anpassad bild av kompetensbehovet i Götene bygger även detta avsnitt på enkäten riktad till kommunens företagare. Det är värt att påpeka att det naturligtvis inte bara är privata arbetsgivare som skriker efter kompetens, men i den här rapporten ligger fokus på företagarnas behov. Vi belyser kompetensbehovet i tre tidshorisonter enligt figuren nedan, där vi först fokuserar på den relativt kända bilden över bristyrken. Därefter tittar vi på vilka förmågor som bedöms bli viktigare på lite längre sikt. Sist presenterar vi några roller som kan komma att bli viktigare för Götene på ännu lite längre sikt.

Figur 23. Kompetensbehov efter olika tidshorisonter. Källa: Kairos Future.

SLUTSATS 8: TEKNIK, LEDARSKAP, SÄLJ OCH BYGG EFTERTRAKTADE YRKEN I GÖTENES NÄRINGS-LIV

På kort sikt kan bilden kring vilka kompetenser som efterfrågas vara relativt känd, när det gäller vilka yrken som är *bristyrken* generellt. I princip alla större yrken inom offentlig sektor råder det brist på (lärare och all typ av vårdpersonal). Därtill råder det brist på många inom det tekniska området och bygg^{viii}.

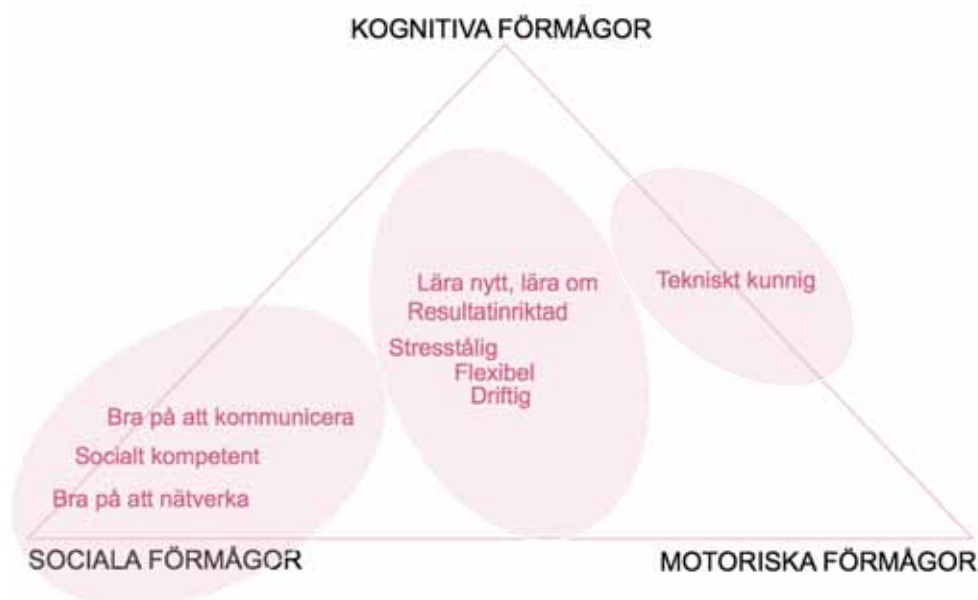
De yrken som Götene företagare (hälften av dem behöver anställa i Götene de kommande åren) uttrycker behov av i högst utsträckning är:

- **Chefer**, ekonomi, inköp, logistik m.m.
- **Ingenjörer** och **tekniker**
- **Byggare**, snickare, takmontörer, VVS
- **Säljare**, service- och butikspersonal

Med andra ord: företagen i Götene uttrycker behov av de kompetenser som Arbetsförmedlingen och SCB understryker i sina rapporter, samt även ett behov av chefer till verksamheterna.

VIKTIGA FÖRMÅGOR PÅ LÄNGRE SIKT

Behovet av vilka yrken och utbildningar som eftersträvas i nuläget behöver inte säga allt om vad som kommer att vara viktigt på lite längre sikt. I stora jobbstudien är en viktig slutsats att framtidens kompetensbehov uttryckt som viktiga *förmågor*^{ix} rör sig kring tre huvudområden: Att vara *tekniskt kunnig* nog att hantera olika aspekter av arbetslivets digitalisering, ett antal *sociala förmågor* som handlar om att hantera människor, kommunicera och nätverka, samt de förmågor som handlar om att vara *driven och disciplinerad* nog att göra sig själv relevant i arbetslivet och på arbetsplatsen.

Figur 24. Viktiga förmågor i arbetslivet på lite längre sikt. Källa: Kairos Future, Stora jobbstudien.

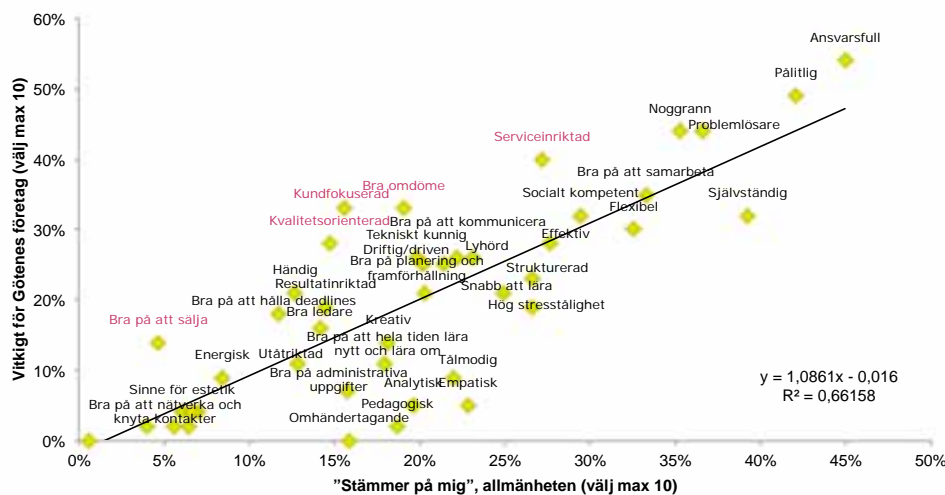
När Götene företagare tillfrågas om vilka mer informella förmågor som efterfrågas, förekommer alla tre ovanstående områden, med särskilt fokus på social kompetens (se figur 25 nedan).

Figur 25. Förmågor Götenes företagare ser som viktiga bland personer de söker, vid sidan av formella kvalifikationer.

När företagarna får välja max 10 förmågor från en lista av ca 30 förmågor (andel som väljer förmågorna i vertikalt led nedan), och vi jämför dem med vilka förmågor som stämmer på människor i Sverige i allmänhet (horisontellt led nedan), ser man att de förmågor som finns generellt också är eftersträvade i Götenes näringsliv.

Figur 26. Viktiga förmågor enligt Götenes företagare, samt i vilken grad de förekommer bland svenskar i allmänhet. Den rosa färgen visar förmågor där Götenes företagare sticker ut jämfört med allmänheten.

Det finns emellertid förmågor som Götenes företagare betonar mer än vad gängse svensk gör, de förmågor som handlar om kund- och servicefokus och kvalitetsorientering. Förmågor som att vara serviceinriktad, omdömesgill och vara bra på att sälja betonas av företagarna i Götene.

9 roller att inspireras av

På ännu lite längre sikt, då framtiden är svår att säga särskilt mycket om, skisseras i Stora jobb-studien 9 roller som vid sidan av kunskapsspecialister av olika slag kan tänkas bli viktigare. Dessa är:

1. Kreativ och konceptuell tänkare
2. **Praktisk pedagog**
3. Upplevelsemakare
4. Interaktionsdesigner
5. Systemintegrerare
6. Facilitator
7. Klippan
8. Diplomat
9. Specialisthantverkare

För beskrivningar av rollerna, se huvudrapporterna. Den roll vi vill lyfta fram i ett Götene-perspektiv, är om någon den praktiska pedagogen, då Götene rimligen kommer att ha ett stort behov av personer som hjälper människor att kompetensutvecklas.

Praktiska pedagogen hjälper människor att lära in och lära om och snabbar upp processen som gör att människor kan komma till sin rätt i arbetslivet. Antingen genom traditionell undervisning, pedagogiska samtal och praktiska övningar eller genom att vara med och designa system för lärande i såväl fysiska som digitala miljöer. Här ställs höga krav på pedagogisk, social och kulturell kompetens. Men även på tålmodighet och förmågan att inspirera, leda och coacha.

SLUTSATS 9: GÖTENES KOMPETENSBEHOV LIGGER MELLAN TEKNIK-KOMPETENS, SOCIAL KOMPETENS OCH PRAKTISK PEDAGOGIK

Sammantaget kan det framtida kompetensbehovet i Götene sammanfattas i följande grupperingar:

- **Avancerade tekniker**, i form av både ingenjörer och operatörer
- **Socialt kompetenta kundorienterade**, i form av skickliga serviceinriktade och säljare
- **Ledare och pedagoger** som kan lyfta kompetensen snabbt så att läroprocesser snabbas upp, i form av chefer och pedagoger.

I rapportens sista del ska vi titta närmare på dessa grupper, tillsammans med ett par grupper som stärker Götene i ett boendeperspektiv, för att se hur de kan attraheras till Götene.

VILKA BEHÖVER VI ATTRAHERA?

I det avslutande avsnittet presenterar vi två målgrupper som skulle kunna stärka Götene kommun enligt boendeanalysen i rapporten, samt fem grupper som stärker Götene i ett arbetslivsperspektiv.

2 VIKTIGA MÅLGRUPPER I ETT BOENDEPERSPEKTIV

Vi börjar med målgrupper i ett boendeperspektiv, där vi har valt ut:

- **Barnfamiljer på jakt efter bostad:** Personer med hemmaboende barn som vill flytta till en mindre ort eller landsbygd för en bättre eller billigare bostad.
- **Natur- och trädgårdsintresserade:** Personer som vill flytta till en mindre ort eller landsbygd och som är intresserade av trädgårdsarbete eller naturen.

Den första av dessa grupper är en grupp som ofta associeras med bostadsflyttare, och vars fokus är bättre boendemiljöer och billigare priser. Detta är en grupp som redan idag står för en stor del av inflyttningen i Götene, men är en grupp som kan stärkas ytterligare. Den andra gruppen är ett något äldre segment, som exempelvis skulle kunna lockas till Götene efter att deras barn flyttat hemifrån, när de letar efter en plats där de kan förverkliga sina drömmar om natur och trädgård till ett överkomligt pris. Vi använder data från den *stora flytt- och boendestudien* för att granska dessa grupper närmare.

Socio-demografi och Livsstil

Barnfamiljer på jakt efter bostad är främst 70- och 80-talister som har en högre inkomstnivå än den genomsnittlige svensken, och ungefär genomsnittlig utbildningsnivå. 90% i denna grupp har villa som sin ideala bostad i framtiden. Denna grupps livsstil kretsar främst kring familjen och aktiviteter med denna (se figuren nedan), men böcker/litteratur, musik, träning, och trädgårdsarbete står också högt i kurs.

Natur- och trädgårdsintresserade är en relativt utspridd grupp åldersmässigt, från 40-talister till 70-talister, och som har utbildnings- och inkomstnivåer jämförbara med den genomsnittlige svensken. Denna grupp liknar den tidigare gruppen i och med att 90% vill bo i denna bostadstyp. Deras intressen kretar definitionsmässigt kring trädgård- och natur, men familj, djur, och litteratur är också framstående intressen för denna grupp.

Flyttmotiv

Slutligen undersöker vi vilka motiv flyttarna själva anger som tänkbara skäl till varför de skulle kunna tänka sig att flytta till en kommun som Götene, d.v.s. till en mindre kommun som inte ligger i närheten av en större stad. Här ser vi återigen att de två grupperna har relativt liknande svar där åtta av de tio vanligaste anledningarna är samma för grupperna, om än i olika ordning. De främsta anledningarna som kan locka dessa grupper att flytta till en kommun som Götene är om de upplever att de kan få en bättre bostad eller högre livskvalitet än de för närvarande har, eller om de upplever att kommunen helt enkelt är en attraktiv plats. De natur- och trädgårdsintresserade prioriterar platsattraktiviteten högst av alla faktorer, medan barnfamiljerna prioriterar en bättre bostad.

Föga förvånande anger även barnfamiljerna att barnvänligheten skulle kunna locka dem till platsen, medan de natur- och trädgårdsintresserade anger att minskade avstånd, vanligen gäller detta till arbete eller släkt och vänner, skulle kunna locka dem. Figur 29 nedan visar de tio vanligaste anledningar som de två grupperna angivit för varför de skulle kunna tänka sig att flytta till en kommun som Götene.

<i>Barnfamiljer på jakt efter bostad</i>	<i>Natur- och trädgårdsintresserade</i>
▪ Bättre bostad	▪ Attraktiv plats
▪ Bättre livskvalitet	▪ Bättre livskvalitet
▪ Billigare bostad	▪ Bättre bostad
▪ Attraktiv plats	▪ Arbete
▪ Arbete	▪ "Prova något nytt"
▪ En dröm att bo på platsen	▪ En dröm att bo på platsen
▪ "Prova något nytt"	▪ Billigare bostad
▪ Bättre framtidsutsikter	▪ Partner flyttade dit
▪ Partner flyttade dit	▪ Flytta ihop med partner
▪ Barnvänligare plats	▪ Minskade avstånd

Figur 29. De 10 vanligaste tänkbara flyttmotiven för en flytt till en mindre kommun som inte ligger nära en stor stad.

5 VIKTIGA MÅLGRUPPER I ETT ARBETSLIVSPERSPEKTIV

I ett arbetslivsperspektiv har vi utifrån analysen av Götene kompetensbehov valt ut 5 målgrupper vars preferenser vi ska titta närmare på:

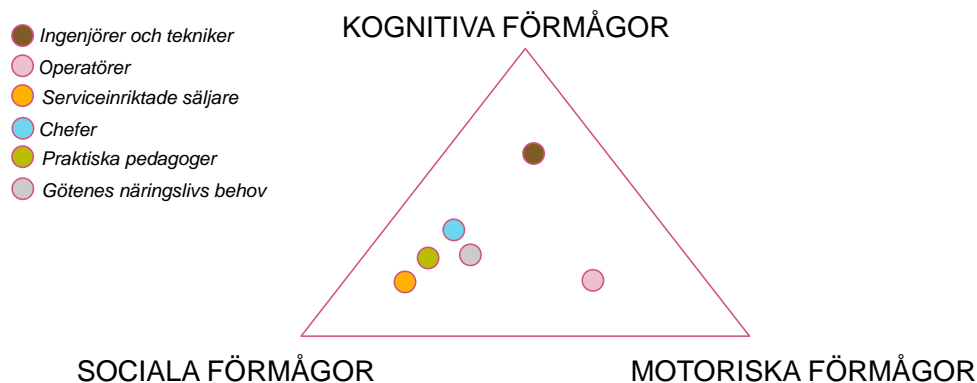
- **Ingenjörer och tekniker** – här tittar vi på dagens civilingenjörer för att fokusera på de mer kvalificerade teknikerna Götene bedöms behöva framöver.
- **Operatörer** – operatörer och maskinförare, som under överskådlig tid kommer att vara en stor del av Götene arbetsstyrka.
- **Serviceinriktade säljare** – personer som är "bra säljare", samt "serviceinriktade"

- **Chefer** – inom ekonomi, produktion, logistik, HR, utveckling m.fl.
- **Praktiska pedagoger** – personer som är ”pedagogiska”, utanför läraryrket

Vi belyser i tur och ordning vilka kompetensprofiler dessa grupper har, vad de tycker är viktigt i arbetslivet, samt vad de tycker är viktigt på en plats, för att känna dem så bra som möjligt. Att detta låter sig göras beror på att vi i stora jobb-studien har ställt frågor kring 10 000 svenskar kring just dessa ämnen och därmed kan titta på vad olika kompetensgrupper tycker och tänker.

Kompetensprofiler

Gruppernas grundläggande kompetens sitter i deras utbildningar och yrkeserfarenheter som definierar dem, men sett till var deras styrkor ligger i modellen över mer informella förmågor hamnar ingenjörerna och teknikerna mest mot de kognitiva förmågorna, operatörerna mest mot de motoriska förmågorna, samt övriga mest mot sociala förmågor. Götenes företagare ser generellt ett behov av förmågor som lutar åt det sociala hörnet.

Figur 30. Målgruppernas förmågor.

Några förmågor som sticker ut är att:

- Ingenjörer/tekniker ser sig som **analytiska problemlösare med förmåga till konceptuellt tänkande**
- Operatörer är **händiga och noggranna**
- Serviceinriktade säljare är både **utåtriktade och resultatnriktade**
- Chefer är **driftiga** och naturligtvis **bra ledare**
- Praktiska pedagoger är **empatiska och tålmodiga**

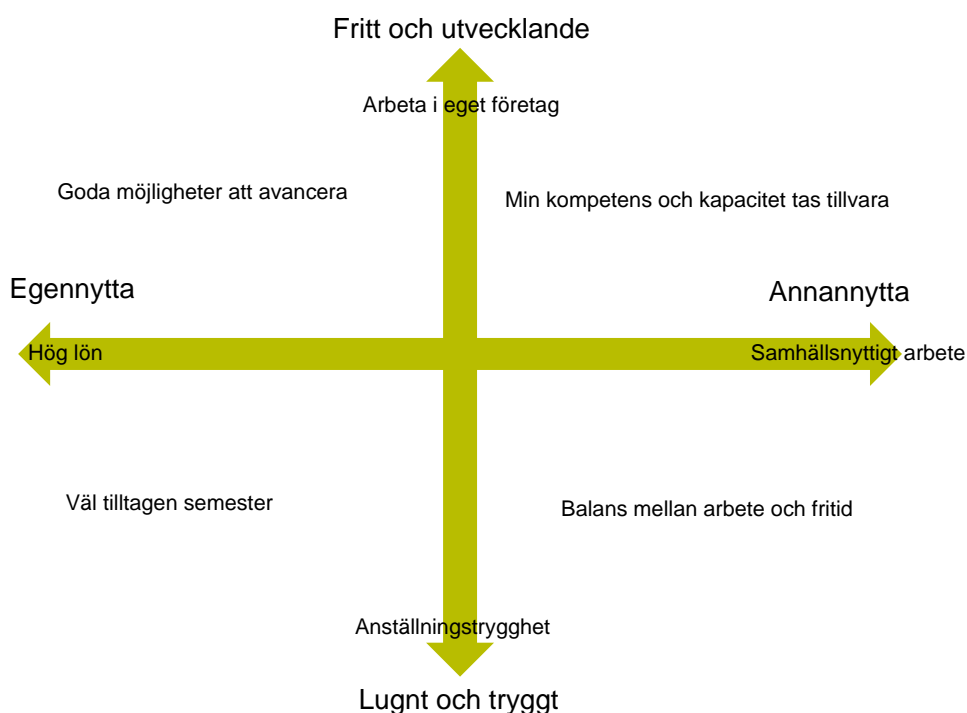
Arbetslivspreferenser

För att få bästa förutsättningar att attrahera grupperna tar vi reda på vad respektive grupp tycker är viktigt i arbetslivet. Nedanstående faktorer:

- Trevliga arbetskamrater
- Bra chef
- Fast jobb (tillsvidareanställning)
- Intressanta arbetsuppgifter
- Balans mellan arbete och fritid
- Min kompetens och kapacitet tas tillvara

- Hög lön
- Anställningstrygghet
- Bra arbetstider
- Arbete som ger känsla av att uträtta något

är de viktigaste för människor i arbetslivet generellt. Men preferenserna är också olika beroende på vem man är. I huvudrapporten redovisas hur preferenserna i arbetslivet skiljer sig åt enligt två huvudsakliga dimensioner: graden av trygghet kontra frihet och utveckling, samt graden av fokus på egennyttan kontra fokus på att vara nyttig för någon annan. Kombinationerna av dimensionerna, samt relationen mellan olika faktorer visas i figuren nedan.

Figur 31. Skiljelinjerna kring vad som är viktigt i arbetet samt exempel på faktorer som ligger på olika platser i kartan.

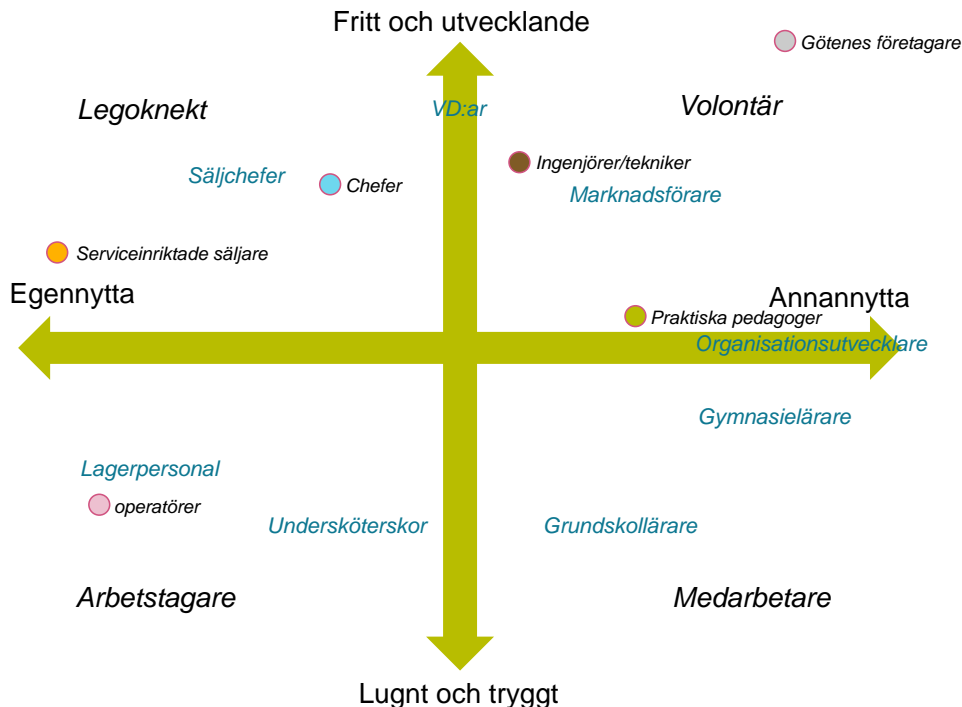
Det intressanta i sammanhanget börjar när man tittar på vilka grupper som placerar sig på olika platser i kartan, och som därmed kan sägas ha olika perspektiv på eller drivkrafter i arbetslivet. Dessa drivkrafter är naturligtvis helt avgörande att förstå. Därför utvecklar vi hur man med stöd av kartbilden kan resonera kring olika grupper syn.

- **I kartans nordvästra hörn** hittar vi personerna som kan kallas *legoknektar*. Det här är personer som är starkt drivna av egen belöning och stimulans, de vill avancera i karriären och tjäna pengar. Ett typiskt yrke som drar rätt extremt åt legoknekt-hållet är säljchefer. Det jobberbjudande som bäst möter legoknektens behov kan vi kalla **sedeln** – det handlar om incitament som rör pengar, avancemang och traditionell status.

- **I kartans nordöstra hörn** hittar vi personerna som kan kallas *volontärer* eller möjligen *artister*. Dessa drivs i hög grad av egen utveckling, men det är också väldigt viktigt att vad det gör är nyttigt i ett större perspektiv. Ett typiskt yrke i det nordöstra hörnet är marknadsföraren som ser sig som kreativ och världsförbättrande i sin kommunikation. Det jobberbjudande som möter denna arketyt bäst kan vi kalla **scenen**, eftersom det även för en altruist kan vara nog så viktigt att få skina utåt.
- **I kartans sydöstra hörn** finner vi personerna som är kollektivist, lagspelare som dessutom verkar i samhällets tjänst. Lärare, i synnerhet de lite äldre befinner sig i det sydöstra hörnet, där arketyten är den lojala *medarbetaren*. Personerna som traditionellt har lockats hit har dragits till ett socialt arbete i dubbel bemärkelse, både inom arbetsplatsen och resultatet av värvet. Jobberbjudandet handlar här om **sammanhanget**.
- **I kartans sydvästra hörn** finns slutligen *arbetstagaren* som har fokus på förmåner och belöning och inte vill ha särskilt mycket turbulens och förändring. Många med yrken inom lagerarbete, samt undersköterskor befinner sig här. Gruppen lockas med erbjudandet vi kan kalla **sitsen** – dvs. ett erbjudande om förutsägbarhet med fokus på trygghet och ”what’s in it for me”.

Målgrupperna av intresse för Götene sprider sig väl över kartan, vilket visar på behovet av att tänka på lite olika sätt beroende på vem man ska locka.

Figur 32. Preferenser i arbetslivet för målgrupperna Götene behöver attrahera.

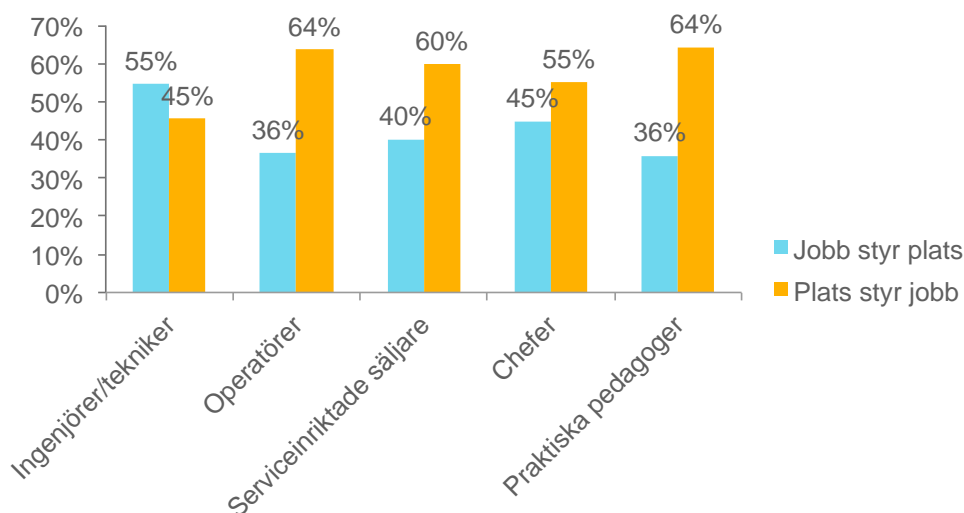
Några förmågor som sticker ut är att:

- Ingenjörer/tekniker drivs i hög grad av intellektuell stimulans och tycker **intressanta arbetsuppgifter**, samt **kontinuerlig kompetensutveckling** är viktigare än andra.
- Operatörer har en traditionell arbetstagar-roll och värderar **anställningstrygghet** och **hög lön**.
- De socialt orienterade Serviceinriktade säljarna vill både **träffa mycket folk** och ha **goda möjligheter att avancera**.
- Chefer vill kunna **känna stolthet över sin arbetsgivare** och ha stora möjligheter att ta **egna initiativ**.
- Praktiska pedagoger vill att deras **kompetens och kapacitet tas tillvara** och att det finns god **balans mellan arbete och fritid**.

I undersökningen har även Götenes företagare fått ta ställning till vad de *tror* att kompetenserna de söker vill ha ut av arbetslivet. Deras position betydligt längre upp till höger än alla andra grupper antyder att det är viktigt att inte bara låta intresse, ”misson” i arbetet och stimulans vara en morot, utan även betona trygghet och belöning.

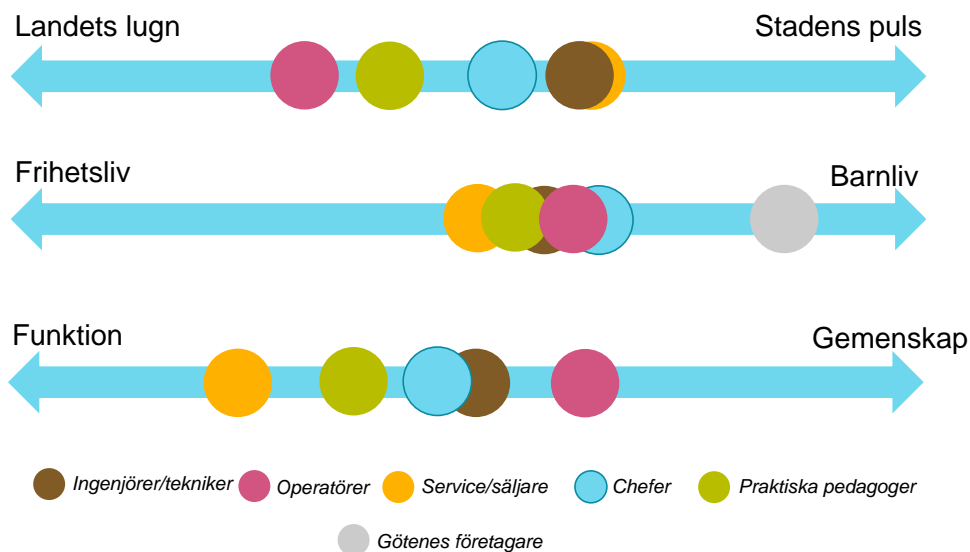
Platspreferenser

En attraktiv arbetsplats i all ära – en sådan är inte mycket värd utan en omgivande attraktiv geografisk plats. Figuren nedan understryker detta då, alla målgrupper utom ingenjörer/tekniker i högre grad anser att platsen man vill bo på styr vilket jobb man väljer, snarare än vice versa. Operatörer och Praktiska pedagoger är mest plats-styrda.

Figur 33. Andel som anser att platsen är viktigast och styr vilket jobb man väljer, och vice versa.

I rapportens tidigare avsnitt har vi noga redogjort för vilka faktorer som är viktigast för att en plats ska upplevas som attraktiv. Längs de tre platsdimensionerna kan man konstatera att skillnaderna mellan målgrupperna inte är överdrivet stora. Operatörer och Praktiska pedagoger är mer lantligt orienterade, medan Ingenjörer/tekniker och Serviceinriktade säljare har mer urbana preferenser.

Figur 34. Målgruppernas positioner längs de tre platsdimensionerna.

Målgruppen Chefer är i hög utsträckning som de flesta andra, men är gruppen som ser det som viktigast att skolor och förskolor håller hög kvalitet. Kanske är det ingen slump att Götene företagsledare tror att just dessa faktorer är vad som värderas högst av personerna de vill nå till företaget.

Håller Götene måttet som plats?

Kraven på en plats är höga och varierar dessutom beroende på vem man vill nå. Håller Götene måttet? I enkäten riktad till Götene företagare framkommer svaret ”nja” – på en skala från 1-5 svarar 64% mittenalternativet 3. I de öppna kommentarerna pekar också många på vikten av attraktiva boendemiljöer för att kunna locka kompetens till sina organisationer. Ett av huvudbudskapen i stora jobbstudien är att det bästa erbjudandet för människor med olika kompetens ligger i skärningspunkten mellan plats och arbetsplats. Arbetet för att skapa dessa helhetserbjudanden kan bara göras mellan kommun och övriga arbetsgivare – tillsammans.

SLUTSATS 10: 7 MÅLGRUPPER GÖTENE BÖR ATTRAHERA

Den samlade slutsatsen efter genomlysningen av Götene som kommun är att det finns 7 målgrupper att efter bästa förmåga attrahera. Två grupper i ett rent boendeperspektiv

- Barnfamiljer på jakt efter bostad
- Natur och trädgårdsintresserade

Samt fem grupper som utgår mer från näringslivets behov:

- Ingenjörer och tekniker
- Operatörer
- Serviceinriktade säljare
- Chefer
- Praktiska pedagoger

För att kunna attrahera dessa grupper krävs två saker: dels insikten att grupperna attraheras av helhetspaketet i skärningspunkten mellan plats och arbetsplats, samt att det är företagen och kommunen tillsammans som bäst utarbetar de bästa erbjudandena.

SAMMANFATTADE SLUTSATSER

Rapportens slutsatser för Götene är sammanfattningsvis:

- 1. Mot T-samhället!** Uppkoppling, kunskap och specialisering är centrala framgångsfaktorer såväl för individer och organisationer som kommuner och regioner.
- 2. Götene är flerintegrerat men behöver bli merintegrerat.** Götene är en kommun som presterar väl relativt sin lägre grad av uppkoppling mot storstad och större städer. Att bli mer uppkopplat mot större arbetsmarknader skulle stärka grundförutsättningarna.
- 3. Götene vinner barnfamiljer som gör bostadskarriär – men det räcker inte.** I nuläget är strömmen av barnfamiljer som främst flyttar till en bättre bostad inte tillräcklig för att väga upp mot de unga som lämnar kommunen.
- 4. Götene behöver stärka basen i Platslowpyramiden.** Götens främsta utmaning framåt för att bli en mer attraktiv plats är att stärka basen i Platslowpyramiden, där, bra kommunikationer och bostäder behöver förbättras.
- 5. Arbetslivet tar form i sammankopplade cybersociala system.** Framtidens arbetsliv tar i digitaliseringens och flexibiliseringens kölvatten form av komplexa cybersociala system, där teknik och människa samverkar.
- 6. Götene är en (G)Lokal tillverkare med inslag av småstad och landsort.** Det som särpräglar Götene är ett stort inslag av tillverkning, vilket medför utmaningar i form av tuff global konkurrens och behov av kompetenslyft.
- 7. Vägar framåt för Götene är boendeorientering, komplettering, avancering och kompetenslyft.** Givet hur framtidens arbetsliv utvecklas har Götene fyra vägar framåt, där en satsning på en tydligare boendeprofil är en, vid sidan av att komplettera och avancera arbetslivet. Den största utmaningen kommer att bli kompetensutveckling av de mänskliga resurser som finns.
- 8. Teknik, ledarskap, sälj och bygg är eftertraktade kompetenser bland Götene företagare.** På kort sikt har även Götene behov av de yrken som är bristyrken i Sverige generellt.
- 9: Götene kompetensbehov ligger mellan teknik-kompetens, social kompetens och praktisk pedagogik.** Företagarna i Götene uttrycker ett tydligt behov av sociala förmågor bland människorna de behöver anställa. För att snabba upp läroprocesser är praktiska pedagoger en roll som blir viktig i Götene.
- 10. 7 målgrupper Götene behöver attrahera.** För att Götene ska stärkas som kommun i både ett arbets- och boendeperspektiv landar den här rapporten i 7 målgrupper som Götene behöver nå. För att kunna göra detta krävs att helhetserbjudanden utarbetas i samarbete mellan kommun och näringsliv.

UTMANINGAR FÖR GÖTENE

I samband med att denna analys presenterades för representanter för kommunen och näringslivet, jobbade denna församling med utmaningar i ljuset av de 10 slutsatserna som presenterats ovan. Den kondenserade bilden av de viktigaste utmaningarna är:

- **Att stärka Götene som ett attraktivt boendialternativ.** Skapa och förbättra de boendemiljöer som finns i kommunen. Att Götene blir mer ”tryggt och snyggt”.
- **Att förbättra infrastrukturen.** Alla åtgärder som minimerar restid till och från Götene stärker kommunens uppkoppling.
- **Att samarbeta över gränserna.** Både med omgivande region och företagare utanför Götene.
- **Att stärka kommunens varumärken.** Arbete med att stärka både platsens och arbetsplatsernas varumärken i Götene.

Vid sidan av dessa huvudutmaningar framkom även behovet av en tydlig och återkommande kommunicerad vision, möjlighet att utveckla Kinnekulle som besöksmål, samt att företagsklimatet i Götene blir ännu bättre.

APPENDIX A: DEFINITIONER OCH FÖRKLARINGAR

T-INDEX OCH REGIONALT T-INDEX

T-index är en sammanvägning av tre delmått: "Storlek/koncentration" består av antal invånare och befolkningstäthet. "Kunskapskapital" består av andel högskoleutbildade bland befolkningen, andel högskoleutbildade i privata näringar, patentansökningar per capita samt andel sysselsatta i kunskaps- och tjänstebranscher (definierat som information och kommunikation, finans och försäkring, fastighetsverksamhet, företagstjänster, kulturella och personliga tjänster, hotell och restaurang). I "nätverk" räknas in företag med importlicens per capita, andel av arbetskraften i icke-lokala näringar, pendlingstrafik i förhållande till lokal arbetskraft, medlemmar i LinkedIn per capita, flygavgångar i FA-regionen samt förekomst av större järnvägsstation. De tre delmåttarna viktas lika.

Regionalt T-index fås sedan genom att låta enskilda kommuners T-index förstärkas av pendlingsrelationer, d.v.s. kommuner får extra T-poäng från de kommunerna de har pendlingsrelationer med. Detta innebär att måttet främst visar i vilken utsträckning man är del av ett *sammanhang* med höga T-poäng.

KOMMUNAL FRAMGÅNG

Kommunernas framgång är också en sammanvägning av tre separata mått. Ekonomisk framgång är ett mått på lönenivåer, nyföretagande, arbetslöshet och kommunal ekonomi. Social framgång bygger på valdeltagande, våldsbrott, andel behöriga till gymnasiet, andel unga beroende av ekonomiskt bistånd samt ohälsotal. Slutligen består ekologisk framgång av andelen av nya bilar som är miljöbilar, utsläpp av växthusgas per capita, samt andel skyddad natur. De tre delindexen viktas lika.

OM KAIROS FUTURE

Kairos Future är ett internationellt konsult- och analysföretag som hjälper företag att förstå och forma sin framtid. Genom trend- och omvärldsanalys, innovation och strategi, ger vi våra kunder de stora sammanhangen. Kairos Future grundades 1993, vårt huvudkontor finns i Stockholm och vi har representanter samt samarbetspartners över hela världen.

För mer information, se www.kairosfuture.com eller kontakta oss:

Kairos Future

Box 804

(Besöksadress: Klarabergshuset, Västra Järnvägsgatan 3)

101 36 Stockholm

Tel. 08-545 225 00

info@kairosfuture.com

www.kairosfuture.com

NOTER

- ⁱ Friedman, Thomas (2008). *Hot, Flat and Crowded: Why We Need a Green Revolution—And How it Can Renew America*. New York: Farrar, Straus and Giroux.
- ⁱⁱ Florida, Richard (u.d.) *Who's your city? Economic Activity in a Spiky World*
http://www.creativeclass.com/_v3/whos_your_city/maps/#Economic_Activity_in_a_Spiky_World, avläst 2016-08-30
- ⁱⁱⁱ Tillväxtanalys (2012). *Regional attraktivitet – tillväxtmotor i en global verklighet*. Östersund: Tillväxtanalys.
- ^{iv} För beskrivning av Regionalt T-index, se Appendix A
- ^v För beskrivning av kommunal framgång, se Appendix A
- ^{vi} SCB:s medborgarundersökning, Götene kommun, våren 2016.
- ^{vii} Se huvudstudien
- ^{viii} Se *Var finns jobben?* (Arbetsförmedlingen 2017), samt *Arbetsmarknadsbarometern*, (SCB, december 2016)
- ^{ix} För en fördjupad beskrivning, se huvudstudien